

SPELREGELS EN RESOLUTIES

BIJZONDER CONGRES 10 EN 11 SEPTEMBER 2021

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

1.	PROGRAMMA	4
2.	DIGITAAL DEELNEMEN VRIJDAG EN ZATERDAG	6
3.	FYSIEK DEELNEMEN ZATERDAG 11 SEPTEMBER	8
4.	STEMRECHT EN STEMMEN	13
5.	WIJZE VAN DISCUSSIE	15
6.	THEMASESSIES	16
7.	RESOLUTIES	19

INLEIDING

Je hebt je aangemeld als deelnemer aan het bijzonder congres op 10 en/of 11 september. We vinden het heel fijn dat je er bij bent, samen met zo'n 1800 mede-leden. We hopen er met elkaar een goed en constructief congres van te maken.

Het is voor het eerst dat we een hybride congres organiseren. Hybride wil zeggen dat er op zaterdag zowel deelnemers in de zaal aanwezig zijn alsook deelnemers thuis en deze mogen allemaal stemmen (mits ze stemrecht hebben). Dat is ook de reden dat we allemaal digitaal gaan stemmen.

Om er zeker van te zijn dat je weet hoe het programma zal verlopen, hoe er gestemd gaat worden en hoe er gediscussieerd kan worden, willen we graag dat je deze spelregels vooraf goed doorleest, dat voorkomt verrassingen voor je tijdens het programma.

De mensen die live in de zaal zijn op zaterdag kunnen tijdens het congres op veilige afstand met elkaar in gesprek gaan en van gedachten wisselen, zij het vanaf een zitplaats. Voor digitale deelnemers is dat lastiger, maar daar hebben we Plaza voor.

PLAZA

Aan de digitale deelnemers hebben we ook gedacht. Als je met je persoonlijke link bent ingelogd, kun je gebruik maken van de Plaza en de chatcarrousel waar je elkaar digitaal kunt ontmoeten zoals dat normaalgesproken in de 'wandelingen' plaats kan vinden.

CONTACTADRESSEN

Voor vragen over je deelname, stemrecht, programma etc. is de ledendesk op het landelijk bureau extra lang geopend op:

Donderdag 9 september: 09.00-20.30 uur

Vrijdag 10 september: 09.00-20.30 uur

De ledendesk is telefonisch te bereiken via 070-34 24 888 of via leden@cda.nl

Ondervind je zaterdag 11 september problemen met het stemmen, werken je link, je gebruikersnaam of je wachtwoord niet, stuur dan een mail naar:

support-nl@lumiglobal.com

1. PROGRAMMA

1A. VRIJDAG 10 SEPTEMBER: THEMASESSIES

15.00 uur Officiële digitale plenaire opening

Ronde 1: 15.10-uiteindelijk 18.00 uur

1. 'Naar een vitaal bestuursmodel'
- themasessie over het werk van de Taskforce Governance (Van Rooy)
2. 'Perspectief - het verhaal van het CDA'
- themasessie over het verslag van Van Zwol

Ronde 2: 19.00-uiteindelijk 22.00 uur:

3. 'Op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen'
- themasessie over GR22
4. 'Resoluties en politieke actualiteit'

Kijk op www.cda.nl/partijcongres voor de laatste versies van de themasessies.

1B. ZATERDAG 11 SEPTEMBER: PLENAIR, 09.30-CA. 17.00 UUR

Op zaterdagmorgen beginnen we om 09.30 uur met de opening van het plenaire congres met een meditatie moment.

Aansluitend vindt gedurende de dag discussie plaats over het rapport van de evaluatiecommissie Spies, geeft interim-partijvoorzitter Marnix van Rij een toelichting op de opdrachten die hij op 2 april heeft gekregen en hoe hij die opdrachten heeft uitgevoerd. Dit gaat over de evaluatiecommissie Spies, het thema governance (Van Rooy) en de inhoudelijke agenda (Van Zwol). Er is de afgelopen periode veel gebeurd, ook de vragen die hierover leven - onder meer over Pieter Omtzigt - zullen aan bod komen. Van Rij zal ook ingaan op de komende periode waarbij een sollicitatieprocedure loopt om te komen tot een nieuwe partijvoorzitter en leden van het Landelijk Bestuur. Ook worden de resoluties behandeld en wordt er digitaal over gestemd.

In het inhoudelijk blok zullen we aan de hand van het verslag van Richard van Zwol een lokale doorvertaling maken. Dit is pas het begin van de discussie, de komende maanden zullen we in het land het gesprek met elkaar aangaan en bespreken we de uitkomsten daarvan tijdens het congres van 11 december 2021.

Wopke Hoekstra zal met zijn speech het congres afsluiten.

We houden om **09.45 uur** een digitale proefstemming, zorg dat je daarbij aanwezig bent en al ingelogd bent in het stemplatform, zodat we eventuele problemen nog voor of met je op kunnen lossen voor het echte stemmen later op de ochtend gaat beginnen. Omdat dit een bijzonder partijcongres betreft vindt er geen Huishoudelijk deel plaats (bijvoorbeeld vaststellen jaarrekening, benoemingen etc.). Dit zal geagendeerd worden voor het congres van 11 december a.s.

Onder meer vanwege de in acht te nemen verplichte statutaire termijnen zullen tijdens het congres op 11 december (en niet op 11 september) de leden van het Landelijk Bestuur worden verkozen. Ook loopt de interimperiode van Marnix van Rij op 11 december af en daarom zal er op dat congres in december ook een nieuwe voorzitter worden verkozen. De leden zijn daar via een digitale nieuwsbrief over geïnformeerd en de sollicitatieprocedure loopt.

2. DIGITAAL DEELNEMEN VRIJDAG EN/OF ZATERDAG

Om digitaal deel te nemen aan het bijzonder congres op vrijdag en/of zaterdag, heb je het volgende nodig:

- * ***een computer, laptop, smartphone of tablet om het programma te kunnen volgen en op zaterdag te kunnen stemmen als je stemrecht hebt;***
- * ***een persoonlijke link naar de besloten livestream, op zaterdag alleen voor digitale deelnemers, al kun je het congres ook volgen op cda.nl/live (openbare livestream)***

Welke browser heb ik nodig om de livestream te volgen?

Het digitale portal waarmee we de livestream uitzenden werkt op alle courante browsers. Internet Explorer wordt daarom niet ondersteund. Afhankelijk van je apparaat adviseren we een actuele versie van een van de volgende browsers:

Windows

Chrome, Firefox of Edge

Mac

Chrome, Firefox of Safari

iPhone/iPad

Safari

Android

Chrome of Firefox

Dit zijn de minimale versienummers per browser:

Edge 79

Chrome 78

Firefox 60

Safari 12

Persoonlijke link

In de persoonlijke link zit je aanmelding versleuteld. Voor welke dag je je hebt aangemeld (fysiek of digitaal), voor welke sessie(s) op vrijdag en of je stemrecht hebt. Heb je je alleen voor vrijdag aangemeld, dan werkt je link niet op zaterdag. En andersom geldt dat ook: heb je je alleen voor zaterdag aangemeld, dan werkt de link niet op vrijdag.

Heb je je voor beide dagen aangemeld om digitaal deel te nemen, dan werkt de link beide dagen.

Heb je je aangemeld om zaterdag naar Den Bosch te komen om het congres te volgen, maar besluit je liever vanuit huis deel te nemen: geen probleem, je kunt dan via de openbare livestream op www.cda.nl/live het programma volgen en via de website van Lumi meestemmen (als je stemrecht hebt). De link naar de website van Lumi vind je in je bevestigingsmail, die je donderdagmiddag krijgt.

Heb je je niet tijdig aangemeld voor het congres dan kun je op zaterdag het plenaire programma volgen via de openbare livestream die we uitzenden via www.cda.nl/live

3. FYSIEK DEELNEMEN ZATERDAG 11 SEPTEMBER

Op zaterdag houden we een hybride congres. Dat betekent dat we zowel deelnemers thuis als deelnemers in de zaal in Den Bosch hebben. In beide gevallen kun je stemmen (mits je je hebt aangemeld en je stemrecht hebt). Stemmen vindt digitaal plaats. Dit is mogelijk door de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid.

We kiezen voor een hybride vorm zodat ook leden die vanwege Covid-19 onverhoopt niet in de gelegenheid zijn naar het congres in Den Bosch te komen, toch het congres digitaal kunnen volgen en ook digitaal kunnen stemmen over de resoluties. Voor deelnemers in de zaal in Den Bosch op zaterdag gaat het om een geplacéerd congres. Dat betekent dat je zit in één van de acht vakken. Zo houden we rekening met corona.

3A. HUISHOUDELIJKE MEDEDELINGEN

Locatie en entree

Brabanthallen, **Entree A**
Diezekade 2
5222 AK 's-Hertogenbosch

Parkeren

Er is voldoende parkeerruimte bij de locatie. Via de parkeerwachters krijg je een parkeerplek toegewezen.

Een parkeerkaart kost €10,- incl. BTW per dag en kan gekocht worden via parkeerautomaat in de entree (alleen pinnen) of al voorafgaand aan het congres via de volgende link: <https://parkeren.brabanthallen.nl/nl/booking/period.html>

Kies een kaart voor **de Brabanthallen**. Je kunt de datum kiezen en via iDeal betalen.

Als je op je aanmeldformulier hebt aangegeven dat je gebruik wilt maken van een speciale plek voor mindervaliden, dan hebben we daar rekening mee gehouden. Op vertoon van je mindervalidenkaart zal de parkeerwachter je wijzen waar je kunt gaan staan. Hiervoor gelden dezelfde werkwijze en kosten als bij de overige parkeerplekken.

OV

Uiteraard hebben we liever dat je gebruik maakt van het openbaar vervoer, dus als het even kan, kom dan met het ov. Reis veilig, houd je aan de geldende coronamaatregelen. De locatie ligt op ongeveer 20 minuten lopen van het station. Je kunt natuurlijk vanaf het station ook met de bus komen of maak gebruik van een OV-fiets.

Kom op tijd

Vanwege de extra checks in verband met corona verwachten we dat het langer duurt dan normaal voordat je de congreszaal echt kunt betreden. We vragen je daar rekening mee te houden. We gaan een uur voor aanvang van het congres open, dus om 8.30 uur.

Catering

Drankjes afrekenen kan alleen door te pinnen, je kunt bij de buffetten niet met los geld afrekenen. Let wel: iets te drinken halen kan, maar bij elkaar staan mag niet. Je wordt steeds gevraagd weer plaats te nemen op een stoel vanwege de corona-maatregelen.

Lunch

Er is een lunchpakket voor je gereserveerd als je die via je aanmeldformulier besteld en betaald hebt. Bij aankomst op het congres ontvang je je lunchbon. De zaal is opgedeeld in 8 vakken. Per vak is een cateringplek. Daar kun je in de pauze (rond 13.00 uur) je lunch afhalen tegen inlevering van de lunchbon waarna je gevraagd wordt weer te gaan zitten.

WIFI

We verzoeken je bij het stemmen zoveel mogelijk gebruik te maken van de Wifi. Om er zeker van te zijn dat iedereen kan stemmen plaatsen we extra wifipunten. Bij aankomst op het congres krijg je het wachtwoord voor de wifi uitgereikt.

Mocht er desondanks een knelpunt optreden tijdens het stemmen dan vallen we terug op een noodscenario (bijvoorbeeld langer gelegenheid geven om te stemmen).

Stemmen op zaterdag in de zaal

Om te kunnen stemmen in de zaal moet je gebruik maken van de website van het stelsysteem. De link naar die website vind je in je bevestigingsmail, die je donderdagmiddag krijgt.

Via die site kun je inloggen met de ontvangen gebruikersnaam en het wachtwoord. Doe dit voordat we om 09.45 uur met de proefstemming gaan beginnen.

Besluit je, na je fysieke aanmelding, toch maar thuis het congres te volgen en te stemmen, dan geldt voor jou het volgende: ga naar www.cda.nl/live, waar je de openbare livestream kunt volgen. En log voor het stemmen in via de website van het stelsysteem. De link naar de website van het stelsysteem vind je in je bevestigingsmail, die je donderdagmiddag krijgt.

Via die site kun je inloggen met de ontvangen gebruikersnaam en het wachtwoord. Doe dit voordat we om 09.45 uur met de proefstemming gaan beginnen.

3B. VERGEET NIET MEE TE NEMEN

1. Eigen vergaderstukken

Je wordt verzocht de spelregels/resoluties zelf mee te nemen. Dat kan geprint of digitaal. Er worden in de zaal geen spelregels/resoluties uitgereikt.

2. Eigen apparatuur om mee te stemmen

We gaan digitaal stemmen. Om te stemmen heb je een eigen computer, laptop, tablet of smartphone nodig. Deze moet je zelf meenemen, er zijn geen reserve-apparaten beschikbaar.

Zorg dat deze opgeladen zijn en neem een opgeladen powerbank mee, zodat je altijd voldoende stroom hebt om te stemmen.

3. Je gebruikersnaam en wachtwoord voor het stelsysteem

Indien je stemgerechtigd bent, ontvang je voor het stelsysteem via de mail je gebruikersnaam op donderdagmiddag 9 september, tussen ca. 14.00-16.00 uur. Je wachtwoord voor het stelsysteem ontvang je per sms op vrijdagavond 10 september tussen ca. 19.00-21.00 uur. We sturen de sms naar het mobiele nummer dat je op je aanmeldformulier hebt aangegeven. Vergeet daarom dit apparaat niet mee te nemen. Heb je je wachtwoord niet bij je (doordat je bijvoorbeeld een andere telefoon bij je hebt dan waarop je de sms hebt ontvangen), dan kun je niet stemmen.

4. Je coronatoegangsbewijs

Zie 3D wat hiermee bedoeld wordt.

5. Je corona gezondheidsverklaring

Download het formulier [hier](#), print het, vul het in, neem het mee naar het congres en lever het in bij de coronacheck bij aankomst.

Het tonen van dit bewijs is, samen met je coronatoegangsbewijs en ID, verplicht om toegang te verkrijgen. De beveiliging checkt dit bij aankomst.

3C. ROUTE DEELNEMERS

Alle deelnemers maken gebruik van Entree A, de hoofdingang van de Brabanthallen, aan de Diezekade 2 in Den Bosch.

Halte 1

Controle coronatoegangsbewijs, ID en gezondheidscheck

De beveiliging controleert je coronatoegangsbewijs, je ID (rijbewijs, paspoort, identiteitskaart) en de gezondheidscheck. Mochten er rijen staan: houd dan 1,5 m. afstand. Heb je geen geldig coronatoegangsbewijs en ID (paspoort, identiteitskaart of rijbewijs), dan kunnen we je niet binnenlaten. Mocht je de gezondheidscheck vergeten zijn in te vullen, dan kun je dat ter plekke nog doen.

Halte 2

Garderobe

Halte 3

De aanmeldbalies van het CDA

Bij de aanmeldbalies wordt gecheckt of je je hebt aangemeld en er wordt geregistreerd dat je aanwezig bent. Tevens krijg je hier aanvullende papieren mee als je lunchbon mocht je via je aanmeldformulier een lunchbon besteld en betaald hebben. De balies zijn op alfabet op achternaam, dus ga in de goede rij staan.

Moet je je vooraf bestelde lunch nog betalen, dan kan dat alleen door te pinnen. De kosten bedragen € 15,00 per lunch.

Halte 4

De catering

De zaal is verdeeld in vakken. Bij elk vak hoort een cateringbuffet voor dranken en lunch. Deze koop je aan het buffet en neem je vervolgens mee naar je plek. Blijf niet dicht op elkaar staand bij de buffetten hangen, dit is met de huidige corona maatregelen niet toegestaan. Je moet weer gaan zitten. De buffetten zijn de hele dag geopend.

Halte 5

De plenaire zaal

Zoek een plekje in de plenaire zaal en blijf daar zoveel mogelijk zitten gedurende het programma. Na afloop gaan we per vak weer naar buiten, zodat we de drukte spreiden.

3D. CORONATOEGANGSBEWIJS

We organiseren dit congres binnen de nu geldende corona-regels.

Dat betekent dat we een binnen-evenement mogen organiseren waarbij iedereen geplaatst is (een vaste zitplaats heeft), er geen 1,5 meter afstand hoeft te worden gehouden, de zaal voor maximaal $\frac{2}{3}$ van de normale bezetting gevuld is, een coronatoegangsbewijs verplicht is en de deelnemers aangemeld zijn / een toegangskaartje hebben.

Om fysiek deel te kunnen nemen aan het bijzonder partijcongres moet je het volgende doen:

- * je moet een coronatoegangsbewijs hebben, dit is een vaccinatiebewijs, herstelbewijs of een negatief testbewijs. Je dient dit te tonen via de **Corona Check**. Dit is een app van de Rijksoverheid die een QR code toont op je mobiele telefoon. Deze dienen wij, als organisator van een evenement, te scannen voor je de locatie betreedt. Deze app is beschikbaar via coronacheck.nl.

De stempels in het gele boekje of je corona-registratiekaart die je na het halen van de vaccinatie via de GGD heb meegekregen mogen wij **niet** accepteren als coronatoegangsbewijs. Als je geen mobiele telefoon hebt kun je via coronacheck.nl een geldig papieren bewijs regelen, als alternatief voor de app corona check.

- én je moet je ID (paspoort, identiteitskaart of rijbewijs) samen met het coronatoegangsbewijs laten verifiëren bij aankomst
- én je moet een gezondheidsverklaring ingevuld meenemen en inleveren. Download het formulier [hier](#).

Het bijzonder congres is een evenement waarbij het publiek geplaatst is. Je moet gebruik maken van een zitplaats. Blijven staan in de “wandelingen” is niet toegestaan. Alleen met al deze maatregelen mogen we een fysiek congres organiseren, passend binnen de coronaregels. Laten we met z'n allen laten zien dat we dat kunnen, hou je aan deze regels. We zullen fysieke deelnemers bij de aanmeldbalie voorzien van een overzicht met alle coronaregels waar we aan gehouden zijn en wat we extra doen.

Belangrijk:

Blijf thuis als je milde klachten hebt of verkouden bent. Het congres is dan te volgen via de algemene livestream. Stemmen kun je dan door naar de website van het stelsysteem te gaan en je gebruikersnaam en wachtwoord in te vullen. De link naar de website staat in je bevestiging die je donderdag ontvangt via de mail. Kan je geen coronatoegangsbewijs en ID tonen, dan kunnen we je niet binnen laten.

4. STEMRECHT EN STEMMEN

4A. STEMRECHT

Je hebt stemrecht als je op 11 september minimaal 8 weken lid bent (je bent voor 17 juli lid geworden) en je bij aanvang van het congres je contributie over 2021 hebt betaald. Aanvang van het congres betekent in dit geval bij de start van de themasessies op 10 september, ook al meld je je daar niet voor aan. Je contributie over 2021 moet dan op vrijdagmorgen 10 september 09.00 uur op onze rekening staan.

4B. STEMMEN

Er wordt alleen ***zaterdag 11 september*** gestemd, over de resoluties. We stemmen digitaal, zowel de mensen thuis als de mensen in de zaal kunnen op deze manier stemmen. Het congres is ook via de livestream op cda.nl/live te volgen.

Om te stemmen heb je nodig:

- * ***een computer, laptop, smartphone of tablet***
- * ***stemrecht***
- * ***de informatie om toegang tot het stelsysteem te krijgen uit de bevestigingsmail***
- * ***een gebruikersnaam, die in bovengenoemde mail staat***
- * ***een wachtwoord, dat u vrijdagavond 10 september per SMS ontvangt***

De persoonlijke link en je gebruikersnaam ontvang je, als je stemgerechtigd bent, donderdagmiddag 9 september tussen 14.00-16.00 uur via de mail op het mailadres dat je bij je aanmelding hebt opgegeven. Je wachtwoord ontvang je vrijdagavond 10 september tussen 19.30-21.00 uur via een sms op het mobiele nummer dat je bij je aanmelding hebt opgegeven. Vergeet daarom dit apparaat niet mee te nemen. En vergeet ook niet je mail met gebruikersnaam mee te nemen. Heb je ze niet bij je (doordat je bijvoorbeeld een andere telefoon bij je hebt dan waarop je de sms hebt ontvangen), dan kun je niet stemmen.

We verzoeken je bij het stemmen zoveel mogelijk gebruik te maken van de Wifi. Om er zeker van te zijn dat iedereen kan stemmen worden extra wifipunten geplaatst. Bij aankomst op het congres krijg je het wachtwoord voor de wifi uitgereikt. Mocht er desondanks een knelpunt optreden tijdens het stemmen dan vallen we terug op een noodscenario (het eerste noodscenario is om langer gelegenheid te geven om te stemmen). Voor vragen over je deelname, stemrecht, programma etc. is de ledendesck op het landelijk bureau extra lang geopend op:

Donderdag 9 september: 09.00-21.00 uur

Vrijdag 10 september: 09.00-22.00 uur

De ledendesk is telefonisch te bereiken via 070-34 24 888 of via leden@cda.nl

Ondervind je zaterdag 11 september problemen met het stemmen, werken je link, je gebruikersnaam of je wachtwoord niet, stuur dan een mail naar:

support-nl@lumiglobal.com.

Ben je fysiek aanwezig, dan staat er in de foyer een informatiestand en zijn er in de zaal per vak een aantal medewerkers aanwezig die je kunnen helpen.

We houden om **09.45 uur** een digitale proefstemming, zorg dat je daarbij aanwezig bent en al ingelogd bent in het stemplatform, zodat we eventuele problemen nog voor je op kunnen lossen voor het echte stemmen later op de ochtend gaat beginnen.

5. WIJZE VAN DISCUSSIE

5A. VRIJDAG 10 SEPTEMBER: DIGITALE DISCUSSIE THEMASESSIES

Tijdens de themasessies zal er digitaal gediscussieerd worden.

Dit doen we door gebruik te maken van de Q&A functie in het discussieplatform, waar je met je persoonlijke link bent ingelogd. De deelnemers kunnen je vraag “liken” door op het duimpje te klikken. De vragen met de meeste likes proberen we te behandelen.

Er zijn relatief veel deelnemers tijdens de digitale sessies. Dat maakt dat er minder interactie mogelijk is dan in een zaal waarin je fysiek bijeen bent. Daar zullen we allemaal rekening mee moeten houden.

We kunnen de deelnemers met beeld en geluid in de “uitzending halen”. Daarom is het belangrijk dat je, als je binnenkomt in het discussieplatform, toestemming geeft om je geluid en beeld te gebruiken. Houd hier rekening mee als je een vraag stelt of wilt reageren op een spreker.

5B. ZATERDAG 11 SEPTEMBER: DISCUSSIE IN DE PLENAIRE ZAAL

Op zaterdag vindt er geen digitale discussie plaats. Dit houdt in dat je vanuit huis via de livestream wel het programma kunt volgen en kunt stemmen, maar niet kunt meediscussiëren. Wel heeft iedereen vooraf bij het aanmelden vragen kunnen indienen die ook beantwoord worden.

Vragen stellen kan alleen als je in De Bosch op locatie bent. In de plenaire zaal staan inspreekmicrofoons die daarvoor gebruikt moeten worden. De dagvoorzitter bepaalt wie het woord krijgt.

5C. BEANTWOORDING VOORAF GESTELDE VRAGEN

Via het aanmeldformulier was het mogelijk om bij de deelsessies of voor het plenaire congres al schriftelijk een vraag te stellen.

Deze vragen hebben we geclusterd en in clusters beantwoord. Je krijgt dus niet individueel een reactie op je gestelde vraag.

Je vindt de antwoorden vanaf 9 september in de middag op de website

www.cda.nl/partijcongres

En tijdens het plenaire programma zullen de antwoorden op sommige clusters mondeling terugkomen.

6. THEMASESSIES

VRIJDAG 10 SEPTEMBER: DIGITALE DISCUSSIE THEMASESSIES

Tijdens de themasessies zal er digitaal gediscussieerd worden.

Dit doen we door gebruik te maken van de Q&A functie in het discussieplatform, waar je met je persoonlijke link bent ingelogd. De deelnemers kunnen je vraag “liken” door op het duimpje te klikken. De vragen met de meeste likes proberen we te behandelen.

Er zijn relatief veel deelnemers tijdens de digitale sessies. Dat maakt dat er minder interactie mogelijk is dan in een zaal waarin je fysiek bijeen bent. Daar zullen we allemaal rekening mee moeten houden.

We kunnen de deelnemers met beeld en geluid in de “uitzending halen”. Daarom is het belangrijk dat je, als je binnenkomt in het discussieplatform, toestemming geeft om je geluid en beeld te gebruiken. Houd hier rekening mee als je een vraag stelt of wilt reageren op een spreker.

RONDE 1: 15.10 - TOT UITERLIJK 18.00 UUR

1. 'Naar een vitaal bestuursmodel' - themasessie over het werk van de Taskforce Governance (Van Rooy)

Inhoud

In het voorjaar is de Taskforce Governance onder leiding van Yvonne van Rooy aan de slag gegaan om de bestuursstructuur van het CDA tegen het licht te houden. Dit rapport is op 10 juli na de presentatie in de Verenigingsraad per nieuwsbrief gedeeld. Het rapport van de Taskforce Governance is [hier](#) te lezen.

Begin 2020 is overgegaan op een nieuwe structuur met een groter landelijk bestuur en een Verenigingsraad als klankbordorgaan. De statutenwijziging die hiervoor gepland was kon vanwege de coronacrisis niet doorgaan. Nu er anderhalf jaar gewerkt is met de nieuwe structuur, is deze door de Taskforce Governance tegen het licht gehouden. Tijdens de deelsessie wordt het rapport nader toegelicht door Yvonne van Rooy, is er ruimte voor vragen en gelegenheid door te spreken over de voorstellen die de Taskforce Governance doet om de structuur te verbeteren. Wel gaat het om een digitale sessie waar veel belangstelling voor is. Dat maakt dat interactie beperkter is dan in een fysieke zaal met minder deelnemers.

2. 'Perspectief - het verhaal van het CDA' - themasessie over het verslag van Van Zwol

Inhoud

Een van de opdrachten die interim-voorzitter Marnix van Rij meekreeg was het bewaken en operationaliseren van het CDA-gedachtegoed. Voor deze opdracht is Richard van Zwol aangesteld als rapporteur. Afgelopen maanden heeft Van Zwol, ook voorzitter van het Wetenschappelijk Instituut, met vele CDA'ers over de inhoudelijke agenda van het CDA gesproken. Op basis van die gesprekken heeft Van Zwol, samen met de staf van het WI, een verslag gemaakt over 'de groene draad van het CDA'. Dit verslag is 6 september gepresenteerd en is via [deze link](#) terug te lezen.

In deze deelsessie presenteert Van Zwol zijn verslag en geeft hierbij een toelichting. Daarnaast is er gelegenheid om digitaal vragen te stellen en met elkaar het gesprek aan te gaan. Wel gaat het om een digitale sessie waar veel belangstelling voor is. Dat maakt dat interactie beperkter is dan in een fysieke zaal met minder deelnemers.

Dit is pas het begin van de discussie, de komende maanden zullen we in het land het gesprek met elkaar aangaan en bespreken we de uitkomsten daarvan tijdens het congres van 11 december 2021.

RONDE 2: 19.00 - TOT UITERLIJK 22.00 UUR

3. 'Op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen' - themasessie over GR22

Inhoud

Deze sessie, georganiseerd in samenwerking tussen het CDA en de CDA Bestuurdersvereniging, heeft als doel om CDA leden te enthousiasmeren, te activeren en te inspireren voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022. Concreet door succesvolle voorbeelden te laten zien uit het land en handvatten te geven aan de leden.

Wat zijn de kansen op basis van de CDA-kernwaarden? Hoe breng je de Christendemocratie in praktijk? En hoe kunnen we het verschil maken bij nieuwe doelgroepen? Dat zijn de vragen die aansprekende gasten aan de gesprekstafel zullen bespreken. Wel gaat het om een digitale sessie waar veel belangstelling voor is. Dat maakt dat interactie beperkter is dan in een fysieke zaal met minder deelnemers.

NB: *Graag wijzen we je hier ook vast op de digitale Dag van de Afdeling die op 9 oktober a.s. zal plaatsvinden, met ruim 20 praktische sessies richting de GR22.*

4. 'Resoluties en politieke actualiteit'

Inhoud

In deze themasessie worden de resoluties besproken. Er wordt vrijdag niet gestemd over de resoluties, dit gebeurt alleen zaterdag tijdens het plenaire congres.

Tijdens de sessie is er gelegenheid voor de indiener om haar of zijn resolutie toe te lichten, kan er door de deelnemers aan de digitale sessie gereageerd worden en zal vanuit de interim-partijvoorzitter en/of de Tweede Kamerfractie gereageerd worden. Wel gaat het om een digitale sessie waar veel belangstelling voor is. Dat maakt dat interactie beperkter is dan in een fysieke zaal met minder deelnemers.

Iedere resolutie krijgt vooraf een preadvies, met een argumentatie waarom dit preadvies wordt gegeven. De resoluties worden in de deelsessie besproken en tijdens het plenaire deel op zaterdag komt dit onderdeel terug en volgen de stemmingen.

Tot 26 augustus 10.00 uur konden resoluties ingediend worden. Je vindt de resoluties op de volgende pagina's.

7. RESOLUTIES

7A. WERKWIJZE RESOLUTIES

Algemeen

Tot donderdag 26 augustus 10.00 uur heeft voor 25 individuele leden, voor gemeentelijke en provinciale afdelingen en voor CDJA en CDAV de mogelijkheid open gestaan resoluties in te dienen. De resoluties zijn van een preadvies voorzien. De discussie over de resoluties zal allereerst in de themasessie resoluties plaatsvinden op vrijdagavond 10 september tussen 19.00-22.00 uur.

Een overzicht van de volgorde waarin de resoluties behandeld zullen worden staat op de volgende pagina.

Schriftelijk reageren op de resoluties

Mocht je na de publicatie van de resoluties (uiterlijk 6 september, einde middag) specifiek hierover nog een vraag hebben, dan kun je die tot uiterlijk 8 september 10.00 uur indienen via resoluties@cda.nl

Werkwijze behandeling resoluties in de themasessie vrijdag 10 september

Bij de resoluties zal eerst de indiener in de gelegenheid worden gesteld het woord te voeren, gevolgd door reacties van de digitale deelnemers. Daarna zal een lid van het overgangsbestuur en/of een lid van de CDA Tweede Kamerfractie het preadvies nader toelichten. Eventueel krijgen vervolgens de indiener en het bestuurslid en/of fractielid nogmaals kort het woord.

Eventuele wijzigingen in de resoluties zullen voordat er op zaterdag gestemd gaat worden, worden doorgevoerd, zodat er over de definitieve resoluties gestemd zal worden.

Stemmen over de resoluties, zaterdag 11 september

We stemmen zaterdag digitaal. Zie het hoofdstuk stemrecht en stemmen op pag. 13/14

Stemrecht

Zie voor stemrecht het hoofdstuk stemrecht en stemmen op pag. 13/14

Resolutie: Evaluatiecommissie Spies

Resolutie ingediend door: CDA Fryslân

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- In het Rapport Commissie Spies van juli 2021 herhaaldelijk wordt verwezen naar eerdere evaluatierapporten;
- In het rapport (hfd. 7) is vermeld dat met de waardevolle aanbevelingen van vorige evaluatiecommissies veel te weinig is gedaan;
- Wordt gepleit voor het bouwen aan lerend vermogen (hfd. 7);
- Wordt aanbevolen (voorwoord en hfd. 7) een meerjarenplan en een jaarlijks uitvoeringsprogramma op te stellen.

B. Overweegt dat:

- Het van belang is de aanbevelingen van het rapport Spies uit te werken in concrete plannen;
- Bij een volgend evaluatierapport niet meer kan worden geconstateerd dat met de aanbevelingen weinig is gedaan.

C. Spreekt uit dat:

- Het landelijk bestuur ieder najaarscongres aan de leden rapporteert welke aanbevelingen zijn overgenomen en op welke wijze geïmplementeerd, dan wel in aangepaste vorm zijn overgenomen en geïmplementeerd, of beargumenteerd zijn afgewezen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Overnemen.

De aanbeveling van de evaluatiecommissie Spies is om te werken aan een meerjarenprogramma en een jaarlijks uitvoeringsprogramma en daar verantwoording aan de leden over af te leggen. In deze twee programma's zullen de verschillende onderdelen uit het dictum aan bod komen.

Resolutie: Onafhankelijke toetsing donaties**Resolutie ingediend door: CDA Overijssel**

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Er de afgelopen maanden onrust is ontstaan over de gang van zaken rond donaties en de vermeende invloed op beleid en vermenging van functies binnen het CDA.

B. Overweegt dat:

- Het onwenselijk is dat donateurs invloed uitoefenen op het inhoudelijke programma van het CDA;
- Het voor het vertrouwen in het CDA noodzakelijk is dat elke schijn van invloed en belangenverstrengeling wordt vermeden.

C. Spreekt uit dat:

- Binnengekomen donaties onafhankelijk moeten worden getoetst;
- Er geen vermenging van functies, ook voor politieke ambtsdragers, mag plaatsvinden;
- Er vóór het congres van 11 december 2021 een plan ligt om bovenstaande uitspraken te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Niet overnemen

Donaties worden reeds onafhankelijk getoetst. Desondanks is er rond de fondsenwerving veel onrust geweest. De les die hieruit getrokken wordt, is dat vermenging van functies onverstandig is; juist als daarbij de schijn van belangenverstrengeling wordt gewekt. De betrokkenheid van de voorzitter van de fondsenwerfcommissie bij het campagneteam is een keuze geweest, die in de toekomst anders moet. Daarnaast heeft ook de evaluatiecommissie advies gegeven over de cumulatie van functies binnen de partij. Die aanbeveling is reeds overgenomen.

De commissie Spies adviseert wel om door te gaan met fondsenwerving, ook omdat partijen voor een deel van de inkomsten hiervan afhankelijk zijn. Ook

bestaat een deel van de donaties uit een vrijwillige gift of een hogere contributiebijdrage. Overigens gaat de Auditcommissie specifiek kijken naar de campagnefinanciering inclusief fondsenwerving en krijgt daarbij inzage in alle stukken.

Daarnaast is er de externe accountant die jaarlijks onafhankelijk toetst en daarbij expliciet de giften betreft alvorens een accountantsverklaring af te geven. Tot slot is er ook nog de toets van het ministerie van BZK op grond van de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP), waar de jaarrekening en het jaarverslag ook jaarlijks moeten worden ingeleverd. Specifiek giften boven de 4500 euro maken ook zij openbaar. Het CDA heeft dit jaar vooruitlopend op een aantal deadlines die wettelijk gezien verder in de tijd liggen, besloten al op voorhand alle hiervoor kwalificerende giften openbaar te maken om de transparantie te bevorderen. Dit is ook opgenomen op de CDA website.

Het voorstel is overigens om op basis van de ervaringen het eigen giftenreglement nog eens door te lopen en waar nodig aan te scherpen. Dit zou een punt kunnen zijn dat nadere uitwerking verdient en onder verantwoordelijkheid van de nieuw te kiezen penningmeester op het congres van december 2021 vervolgens opgepakt zou kunnen worden. De deadline is daarmee niet te verenigen.

Resolutie: Meer geld voor het WI**Resolutie ingediend door: Van Hedel c.s.**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het wetenschappelijk Instituut van het CDA het belangrijkste platform voor ideeënontwikkeling is binnen onze partijorganisatie;
- Het Wetenschappelijk Instituut totale inkomsten heeft van iets meer dan 600.000 euro, waarvan slechts 37.500 euro afkomstig is van het CDA;
- De begroting van het CDA de afgelopen jaren is toegenomen van 4,8 miljoen euro in 2018 tot meer dan 6 miljoen euro in 2020. Deze toename is grotendeels het gevolg van de verhoging van de overheidssubsidie als gevolg van de motie Jetten (de 'Jettengelden'). Van de 6 miljoen euro die het CDA vrij te besteden heeft, dus slechts 37.500 euro ondersteuning aan het Wetenschappelijk Instituut wordt besteed. Dit bedrag is al jaren ongewijzigd. Ter illustratie: aan communicatie besteedt onze partij meer dan 1,2 miljoen euro;
- Het Wetenschappelijk Instituut blijktens zijn jaarverslag een exploitatietekort heeft en verwacht dit het komende jaar ook te hebben, en zich zorgen maakt over de houdbaarheid van de inkomsten en uitgaven in de toekomst.

B. Overweegt dat:

- het wetenschappelijk instituut belast wordt met veel belangrijke taken, niet alleen het formuleren van ideeën voor de lange termijn, maar ook met nota's over specifieke beleidsterreinen die in samenwerking met Kamerleden worden opgesteld;
- het Wetenschappelijk Instituut materieel in staat moet worden gesteld om deze taken goed te kunnen vervullen;
- er binnen de samenleving en binnen het CDA een breed levend gevoel is dat de aandacht te veel gaat naar voorlichting en communicatie en te weinig naar de fundamentele analyse van de problemen in de samenleving en de formulering van de oplossingen die daarbij horen;
- de Jettengelden specifiek bedoeld zijn om politieke partijen te versterken, en versterking van de inhoudelijke boodschap de beste aanwending voor deze gelden is.

C. Spreekt uit dat:

- de verdeling van de gelden binnen het CDA een weerspiegeling moet zijn van de prioriteiten van onze partij, en dat die prioriteit bij de inhoud moet liggen;
- de bijdrage van het CDA aan het Wetenschappelijk Instituut dient te verveelvoudigen om de continuïteit van de ideeënontwikkeling binnen het CDA te waarborgen, waarvoor eventueel de Jettengelden kunnen worden aangewend.

En gaat over tot de orde van de dag

Preadvies: Gewijzigd overnemen

Dat de focus op inhoud moet liggen wordt breed gedeeld. Het accent in de begroting ten gunste van visievorming of het stimuleren van debat en dialoog in de partij is plausibel en als deze resolutie, al dan niet gewijzigd, wordt overgenomen zal het bestuur deze verschuiving ook inzetten voor de begroting van 2022.

Tegelijk betekent het verlies bij de laatste verkiezingen een forse daling aan inkomsten, waardoor alle uitgaven onder druk komen te staan. Dit zorgt dat de partij überhaupt voor de opgave staat om een heroriëntatie te maken op de taken en dit te verwerken in de begroting. Het voorstel is om de nadruk op de inhoud, de zaken waaraan gewerkt moet worden naar aanleiding van het evaluatierapport Spies en andere wensen van het congres mee te nemen in deze heroriëntatie en voor te leggen in de begroting voor het komende jaar, in de wetenschap dat pas op z'n vroegst in de begroting van 2023 een getrouw beeld van de (nieuwe) financiële situatie gegeven kan worden.

Het voorstel is om in het dictum de tweede uitspraak te schrappen:
~~de bijdrage van het CDA aan het Wetenschappelijk Instituut dient te verveelvoudigen om de continuïteit van de ideeënontwikkeling binnen het CDA te waarborgen, waarvoor eventueel de Jettengelden kunnen worden aangewend.~~

Dat maakt dat met deze resolutie de principe-uitspraak wordt gedaan om meer geld aan te wenden voor 'inhoud', maar op een nader moment uit te werken, met nauwe betrokkenheid van de Auditcommissie, hoe hieraan vorm te geven. Dat het Wetenschappelijk Instituut hierin als belangrijke partner voor ideeënontwikkeling wordt gezien staat buiten alle twijfel. Met het bestuur van het WI zal in september ook gesproken worden over de financiële bijdrage van de partij aan hen, een afspraak die al langer staat.

Tot slot, op veel plekken in de partij wordt gesproken over 'de 1,2 miljoen op de begroting voor Communicatie'. Een flink bedrag, maar tegelijk is 'Communicatie'

een verzamelaar voor heel veel kosten en activiteiten die aan allerlei gremia in de partij als geheel ten goede komen. Het leeuwendeel van alle IT-ondersteuning van de partij, ook van al die afdelingswebsites, wordt zowel qua personele lasten als licentie en hosting kosten op deze post geboekt. De mensen die alle evenementen en dit congres organiseren, de evenementen zelf, persvoorlichting, ledenwerving en ook het beheer, de licenties en onderhoud van systemen ten behoeve van de ledencommunicatie, zoals de digitale nieuwsbrieven; dit valt allemaal binnen de post communicatie. Nadere uitwerking tot op redelijk gedetailleerd niveau is te vinden in de begroting.

F Communicatie

F1 Apparaatskosten

Personeelskosten sector Politiek en Bestuur	869.000	751.000	848.340
Doorberekende personeelskosten	<u>39.000-</u>	<u>38.000-</u>	<u>45.641-</u>
Totaal apparaatskosten	<u>830.000</u>	<u>713.000</u>	<u>802.699</u>

*waar sector Politiek en Bestuur staat, hoort Communicatie te staan.

	begroting 2021	begroting 2020	werkelijk 2019
F2 <u>Ledenwerving</u>			
Kosten ledenwerving	15.000	15.000	15.041
Totaal ledenwerving	15.000	15.000	15.041

F3 Permanente activiteiten

Content ontwikkeling	20.000	20.000	-
Online marketing	60.000	60.000	31.936
Kosten DMP *	105.000	-	-
Campagne bijeenkomsten	10.000	10.000	-
Beurzen en manifestaties	10.000	-	2.599
Permanente campagne activiteiten	30.000	30.000	35.694
Prinsjesdagborrel	2.500	2.500	1.323
Exploitatieresultaat promotiemateriaal	5.000	5.000	7.987
Totaal permanente activiteiten	242.500	127.500	79.539

* In de begroting 2021 en verder is rekening gehouden met de afschrijvingskosten van de investering in 2020. Besluitvorming over doorgaan met het DMP zal plaatsvinden nadat de evaluatie van de inzet van het DMP bij de verkiezingen van maart 2021 is afgerond. In de begroting wordt hier nog niet op voorgesorteerd.

F4 Verkiezingsonderzoek

Kosten	120.000	60.000	60.326
Bijdragen derden	60.000-	30.000-	30.000-
Totaal verkiezingsonderzoek	60.000	30.000	30.326

F5 Congres

Kosten	175.000	175.000	225.893
Deelnemersbijdragen	25.000-	25.000-	43.167-
Totaal congres	150.000	150.000	182.726

	begroting 2021	begroting 2020	werkelijk 2019
F6 <u>CDA.nl magazine</u>			
Druk- en portokosten	60.000	50.000	57.476
Redactiekosten	1.000	1.000	1.119
Abonneebeheer	47.000	47.000	28.940
Beeldmateriaal	10.000	10.000	2.061
Kosten regiopagina's	20.000	25.000	18.519
Overige kosten CDA.nl	-	-	175
Opbrengst advertenties	1.000-	1.000-	6.340-
Doorberekening regiopagina's	20.000-	25.000-	17.768-
Opbrengst CDAV	3.000-	3.000-	3.000-
Totaal CDA.nl	114.000	104.000	81.182
F7 <u>Partijpublicaties</u>			
Publicaties	-	-	313-
Service abonnementen	2.000	2.000	2.180-
Totaal partijpublicaties	2.000	2.000	2.493-
F8 <u>Kosten website/internet</u>			
Abonnementen	20.000	13.000	17.886
Hosting website	36.000	30.000	34.647
Support website	60.000	60.000	49.555
Nieuwe ontwikkeling	20.000	80.000	24.200
Werkinstructie website tbv afdelingen	20.000	-	-
Overige kosten Internet	5.000	5.000	6.533
Doorberekende kosten	26.000-	25.000-	37.388-
Totaal kosten website/internet	135.000	163.000	95.433
F9 <u>Radio & TV</u>			
Radio uitzendingen	1.000	1.000	168
TV uitzendingen	14.000	14.000	-
Totaal Radio & TV	15.000	15.000	168
F10 <u>Voorlichting</u>			
Kosten Voorlichting	6.000	5.000	6.260
Totaal Voorlichting	6.000	5.000	6.260
F Totaal Communicatie	1.569.500	1.324.500	1.290.881

Resolutie: Voor en door leden, CDA 3.0**Resolutie ingediend door: De Veld-van Hassel c.s.**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het partijbestuur in december 2019 het AB (bestaande uit voorzitters provincie, voorzitter CDAV, voorzitter CDJA en Bestuurdersvereniging) en Dagelijks Bestuur heeft besloten te gaan werken volgens de nieuwe werkwijze, in afwachting van de statutenwijziging, dus met Verenigingsraad (bestaande uit voorzitters provincie en diverse voorzitters van gelieerde organisaties en netwerkgroepen) en Dagelijks Bestuur.
- Deze werkwijze door het vervallen van het voorjaarscongres nooit is voorgelegd aan de leden en derhalve niet geformaliseerd, en dus niet gelegitimeerd is.
- Het Dagelijks Bestuur is afgetreden.

B. Overweegt dat:

- Er formeel geen Verenigingsraad bestaat, daar deze niet is vastgesteld door de leden.
- Dat het daarom ook niet logisch is, dat de Verenigingsraad een voorstel voor bestuursorganisatie + statutenwijziging beoordeelt en mede voorlegt aan de leden.
- Dat de taskforce van Rooij heeft geconstateerd dat het bestuursmodel Dagelijks Bestuur (Landelijk Bestuur) en Verenigingsraad niet goed werkt.
- Dat derhalve democratische legitimatie onvoldoende gewaarborgd is bij het opstellen van de voorstellen.
- Het wenselijk is dat alle leden zich kunnen uitspreken over de organisatiestructuur.

C. Spreekt uit dat:

- Het rapport Van Rooy de komende maanden zal worden besproken in alle geledingen van de partij en de uitkomsten van deze discussie zal worden toegevoegd aan de aanbevelingen Van Rooy.
- Dat het nieuwe Dagelijks Bestuur (gekozen door de leden in november 2021 op het CDA congres en hiermee dus met mandaat kan handelen) tot een voorstel komt met procesvoorstel zodat geborgd kan worden dat alle leden kunnen meedenken en reageren teneinde om tot een gedragen

voorstel te komen richting de algemene ledenvergadering ter besluitvorming.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Niet overnemen

Er is reeds lang over de nieuwe governance nagedacht. Er is destijds een resolutie aangenomen (Utrecht c.s.) die de richting schetste voor de toekomstige governance. Ook zijn er deelsessies over dit thema georganiseerd. Dat alles heeft ertoe geleid dat anderhalf jaar geleden de nieuwe governance uitgewerkt was en materieel is ingevoerd, waar ook over is gecommuniceerd naar leden en afdelingen. Tijdens het voorjaarscongres van 2020 zou de statutenwijziging vastgesteld worden en het amenderingstraject daaraan voorafgaand was opgestart om de governancewijziging ook te formaliseren. Door de coronacrisis was zowel de amendering als het partijcongres in het voorjaar van 2020 niet mogelijk. Dat heeft tot de situatie geleid dat formeel nog steeds de huidige statuten gelden, maar er afspraken zijn gemaakt om alvast op de nieuwe manier te werken.

Na anderhalf jaar materieel werken zijn er lessen te trekken over de nieuwe bestuursstructuur, zoals überhaupt de bedoeling was om tweejaarlijks de nieuwe governance te evalueren, waardoor de Taskforce Governance is ingesteld. De Taskforce heeft een opdracht meegekregen van LB en VR, haar werk gedaan en een rapport uitgebracht. De grote lijnen van het rapport worden gedeeld, maar op een aantal punten is nog nadere uitwerking nodig. Er wordt nu bekeken of het mogelijk is om op die punten besluiten te nemen en vervolgens een statutenwijziging in december voor te leggen (zie resolutie Fryslân over Taskforce Governance) of dat het beter is om de statutenwijziging af te ronden op het voorjaarscongres 2022.

Ledeninspraak over een statutenwijziging vindt zoals altijd plaats via het amenderingstraject. Als er een separaat discussietraject moet worden opgezet, maakt dat dit ten koste gaat van dialoog over de inhoud. Een partij die alleen met de eigen structuur bezig is, is te intern gericht. Het gesprek onder de leden moet de komende tijd zich kunnen richten op inhoud, inhoud, inhoud. Nu opnieuw de governance bespreken in de hele partij draagt daar niet aan bij.

Resolutie: Taskforce Governance

Resolutie ingediend door: CDA Fryslân

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. **Constaateert dat:**

- In het rapport "Taskforce Governance" wordt aangegeven dat de resolutie over partijvernieuwing (partijcongres 2018) nog steeds breed wordt gedeeld;
- In het rapport "Taskforce Governance" in de analyse (hfd. 3.) eveneens wordt vermeld dat in het traject van bestuurlijke vernieuwing op weg naar een slagvaardige netwerk partij, het besturingsmodel niet goed is vormgegeven en doelen niet of onvoldoende zijn gerealiseerd.

B. **Overweegt dat:**

- Het van belang is op korte termijn helderheid te verkrijgen over de bestuurlijke structuur;
- de beschrijving van te onderscheiden betekenis van netwerken en bestuurlijke inbreng een waardevolle zaak is;
- Het van belang is dit kalenderjaar de bestuurlijke structuur goed te hebben vastgelegd in Statuten en Huishoudelijk Reglement (p.6)
- Afronding van de structuurdiscussie ruimte biedt voor het inhoudelijk gesprek.

C. **Spreekt uit dat:**

- Op het partijcongres van december 2021 een Statutenwijziging wordt geagendeerd met een passende vertaling van de aanbevelingen;
- in de statutenwijziging verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de diverse gremia helder zijn omschreven.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen.

Een kleine werkgroep onder leiding van de secretaris van het overgangsbestuur bekijkt met leden van het partijbestuur of het mogelijk is om op deze termijn de statutenwijziging te agenderen. Als dat mogelijk is, wordt hier de voorkeur aan gegeven. Als dat niet mogelijk is, is het voorstel om de concept-statutenwijziging te bespreken op het najaarscongres van december 2021 en de vaststelling van de statutenwijziging door het congres op het voorjaarscongres van 2022 te houden.

Als de technische mogelijkheid er is om de statutenwijziging in het najaarscongres van december 2021 voor te leggen betekent dit alsnog dat met de statutaire termijnen geschoven moet worden om het amenderingstraject goed vorm te geven. Artikel 45 van het Huishoudelijk Reglement (HR) geeft immers aan dat een voorstel tot wijziging van de statuten 16 weken voorafgaand aan het partijcongres aan de leden en de afdelingen kenbaar moet worden gemaakt. Dit is al niet meer haalbaar voor het najaarscongres, maar bij goedkeuring van de resolutie wordt de termijn voor het voorleggen van de statutenwijziging verkort.

Ook noemt het HR de termijnen om:

- ten minste 6 weken voorafgaand aan het partijcongres waar de statutenwijziging voorligt gelegenheid te geven aan een gemeentelijke afdeling, een provinciale afdeling, elke bijzondere organisatie of 100 individuele leden voor het indienen van amendementen op het wijzigingsvoorstel van de statuten.
- ten minste 4 weken van tevoren deze amendementen van een advies te voorzien en de ingediende amendementen kenbaar te maken aan de partij.

Deze laatste twee termijnen zijn wel haalbaar en zullen ook gerespecteerd worden.

Resolutie: De Jeugd heeft de toekomst

Resolutie ingediend door: Wind c.s.

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- De grootste vijand van het CDA, de vergrijzing is.¹
- De positie van de jongeren in onze partij op dit moment onvoldoende geborgd is;
- Men voornemens is om de geborgde zetel van CDJA-leden in afdelingsbesturen statutair op te heffen;

B. Overweegt dat:

- Het van belang is dat onze partij verjongt;
- Het van belang is dat jongeren zich welkom en thuis voelen binnen het CDA;
- Onze partijleider, en interim voorzitter met regelmaat benoemen dat het CDJA nu aan zet is.

C. Spreekt uit dat:

- Woorden moeten worden omgezet naar daden;
- De huidige positie van CDA-jongeren tenminste behouden dient te worden
- Het CDA vóór het voorjaarscongres van 2022 met een concreet plan komt om de CDA-jongeren een betere positie te geven;
- Het CDA, de CDA-jongeren betreft in het opstellen van dit plan

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Het voornemen om de geborgde zetel van CDJA-leden in afdelingsbesturen statutair op te heffen is niet langer opportuun nu de vertaling van het rapport van Van Rooy zal leiden tot een (vernieuwd) wijzigingsvoorstel van de statuten. Daarin

---

¹ NPO radio 1 podcast P. G. Kruger
<https://www.nporadio1.nl/nieuws/podcast/5e356a68-4ea5-42f1-b918-ea18fdbba5e0f/ongelooflijke-podcast-met-pg-kroeger>

wordt geconcentreerd op een aantal hoofdpunten en de wijziging van de geborgde zetel van CDJA leden in afdelingsbesturen - zoals vorig jaar in het wijzigingsvoorstel was opgenomen - hoeft daar geen onderdeel van uit te maken. Bovendien is het CDJA een belangrijke gelieerde organisatie van het CDA en is zowel adviserend alsook stemhebbend nauw betrokken bij het CDA. En dat moet ook zo blijven gezien het feit dat de jongeren de toekomst zijn.

Resolutie: Een democratische ledenpartij

Resolutie ingediend door: Den Hartogh c.s.

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het verkiezingsprogramma door middel van 'bestuursamendementen' op fundamentele punten gewijzigd is (voorbeelden zijn de vrijheid van onderwijs en het minimumloon);
- Aangezien de bestuursamendementen werden ingediend nádat de deelsessies waren ingedeeld (en leden reeds over de verschillende deelsessies waren verdeeld), was het voor veel leden niet mogelijk om deze bestuursamendementen te bespreken of erover te stemmen.

B. Overweegt dat:

- Het CDA een democratische ledenpartij is, waarbij volgens artikel 33 van de statuten "De algemene vergadering van de partij, verder te noemen het partijcongres, toegankelijk is voor alle leden en het stemrecht toekomt aan alle leden";
- De Commissie-Spies op pagina 24 van haar rapport van oordeel is dat de werkwijze met de bestuursamendementen "schuurt met het democratische proces dat wij in de partij kennen".

C. Spreekt uit dat:

- Alle leden in de toekomst altijd in de gelegenheid worden gesteld om (plenair of in deelsessies) deel te nemen aan de behandeling van en de stemming over (bestuurs)amendementen.
- Eventuele (bestuurs)amendementen, die aan de beraadslaging worden toegevoegd nadat de indeling in deelsessies definitief is, plenair op het congres besproken moeten worden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Voor het goede begrip van de uitspraken geven wij hieronder een duiding van de punten, in de hoop dat dit in lijn is met de bedoeling van de indiener.

Voor het congres kan ieder lid zich aanmelden, waardoor iedereen de gelegenheid heeft om deel te nemen en indien er parallelle deelsessies zijn kan een keuze worden gemaakt aan welke deelsessie men wenst deel te nemen. De statuten schrijven voor dat er in deelsessies gestemd kan worden over amendementen, waarbij amendementen met $2/3$ meerderheid van de stemmen in de deelsessie aangenomen zijn en niet meer plenair terugkomen. Amendementen die verworpen zijn in de deelsessie komen eveneens niet meer plenair terug. Amendementen die minder dan $2/3$ meerderheid van de stemmen maar meer dan 50% van de stemmen hebben in de deelsessie, komen plenair terug.

Over de wijze waarop het afgelopen congres de bestuursamendementen zijn ingebracht en ter stemming zijn gebracht, heeft de commissie Spies aangegeven dat dit schuurde met het democratische proces (hoewel er begrip is dat dit deze keer zo georganiseerd is, gezien de uitzonderlijke situatie van de lastminute wisseling van lijsttrekker). Ook was er door corona alleen de digitale mogelijkheid om de amendementen te bespreken, wat technische beperkingen met zich meebracht. Naar de toekomst is de hoop dat de behandeling en stemming van amendementen weer op de gebruikelijke manier georganiseerd kan worden. Mocht de situatie zich onverhoopt nog een keer voordoen dat er (bestuurs)amendementen worden ingebracht, nadat de indeling van de deelname aan de deelsessie vastgesteld is, dan is het een goed voorstel om al deze (bestuurs)amendementen plenair te behandelen.

Resolutie: Herstellen verbinding tussen lokaal en landelijk

Resolutie ingediend door: CDA Dinkelland, Losser, Tubbergen

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- De stemgerechtigde leden van het Landelijk Bestuur collectief hun functie ter beschikking hebben gesteld;
- De Verenigingsraad geen formele positie kent;
- Leden geen directe invloed kunnen uitoefenen op de samenstelling van de Verenigingsraad.

B. Overweegt dat:

- Leden zich steeds vaker niet meer vertegenwoordigd voelen door de Verenigingsraad en het Landelijk Bestuur;
- De Verenigingsraad een afspiegeling van de leden moet zijn;
- Het democratische gehalte van het CDA moet worden versterkt.

C. Spreekt uit dat:

- De Verenigingsraad het Algemeen Bestuur van de partij vormt en samen met het congres de strategische en lange termijn koers bepaalt;
- Het Landelijk Bestuur die koers op de lange- en korte termijn uitvoert;
- Leden directe invloed, bijvoorbeeld op provinciaal niveau, moeten kunnen uitoefenen op de samenstelling van de Verenigingsraad en het Landelijk Bestuur;
- Er vóór het congres van 11 december 2021 een plan ligt om bovenstaande uitspraken te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: niet overnemen

Al drie jaar voert de partij een governancediscussie. Daarin is een structuur afgesproken, waarbij het Landelijk Bestuur (LB) de kern vormt en de Verenigingsraad (VR) het afstemmingsorgaan is waarin de provinciaal voorzitters en enkele voorzitters van gelieerde organisaties deelnemen. In de VR wordt reeds de strategische en koers op middellange termijn besproken. De inrichting van LB en VR en de leerpunten om de structuur te verbeteren is te vinden in het rapport

van de Taskforce Governance, waar nog een aantal bespreekpunten open zijn waar het overgangsbestuur en VR nader over spreken.

Daarnaast is het onjuist dat op de samenstelling van het LB en de VR geen invloed kan worden uitgeoefend. Alle leden van LB en VR zijn gekozen. De leden van het LB worden gekozen door het partijcongres, de provinciaal voorzitters worden gekozen door de provinciale ALV's en de voorzitters of trekkers van de netwerken worden door de netwerken aangewezen. Daarmee is er invloed op de samenstelling van LB en VR.

Resolutie: Herziening afdrachtregeling lokale en provinciale afdelingen

Resolutie ingediend door: CDA Noord-Brabant

Ondersteund door: CDA Tilburg, Oisterwijk, Goirle-Riel, Heusden, Hilvarenbeek

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- het CDA uitgaat van de beginselen van subsidiariteit en gespreide verantwoordelijkheid, en blijkens haar verkiezingscampagnes in het heden en verleden een bijzonder belang hecht aan lokale en regionale verantwoordelijkheden;
- de financiële middelen waarover het CDA beschikt de afgelopen jaren zijn toegenomen: het totaal van baten is gegroeid van €4.822.431 in 2018 naar €6.161.896 in 2020;
- het deel van deze baten dat ten goede komt aan de provinciale en gemeentelijke afdelingen de afgelopen jaren is gedaald. In 2018 bedroeg de afdracht aan de provinciale afdelingen nog 8,6% (€405.168), in 2020 was deze afdracht nog maar 4,6% (€285.522). In 2018 bedroeg de afdracht aan de gemeentelijke afdelingen nog 8,8% (€424.216), in 2020 bedroeg deze nog maar 4,8% (€293.005); er weliswaar een 'projectenpot' (€205.000) is, waarbij lokale en provinciale afdelingen een aanvraag voor projectfinanciering kunnen indienen, maar uiteindelijk het landelijk bestuur de voorwaarden voor toekenning vaststelt.

B. Overweegt dat:

- de beginselen van het CDA een vaste waarde zijn, niet alleen voor het besturen van Nederland, maar ook voor de wijze van besturen van onze eigen vereniging;
- de lokale en provinciale afdelingen van het CDA de afgelopen jaren blijk hebben gegeven van een verantwoord en degelijk financieel bestuur;
- het van belang is dat subsidiariteit, gespreide verantwoordelijkheid en vertrouwen in de regio ook in de praktijk worden uitgedragen;
- een substantieel deel van de leden een sterke band voelt voor met de eigen lokale en provinciale afdeling;
- de vergaande centralisatie van de bevoegdheid hoe de gelden worden besteed en het inperken van de financiële autonomie van de afdeling hier niet bij past;

- het gegeven dat een steeds groter deel van de begroting toekomt aan de landelijke partijorganisatie, en een steeds kleiner deel aan de lokale cq provinciale afdelingen, hier evenmin goed mee te rijmen is;
- door de veranderende inkomstenbronnen van het CDA de huidige afdrachtregeling, waarbij de lokale afdelingen een klein deel van de contributie toekomt, niet meer voldoet.

C. Spreekt uit dat:

- bij de verdeling van de gelden binnen de vereniging de subsidiariteit, gespreide verantwoordelijkheid en vertrouwen in de regio tot uitgangspunt moeten worden genomen;
- de afdracht aan de lokale en provinciale afdelingen gekoppeld moet worden aan de omvang van de totale begroting, waarbij ten minste 10% van de totale begroting wordt afgedragen aan de gemeentelijke afdelingen, en ten minste 10% van de totale begroting wordt afgedragen aan de provinciale afdelingen, waarbij deze afdelingen autonoom kunnen beslissen hoe deze gelden ten gunste van de vereniging en haar leden worden aangewend;
- indien projecten van lokale en provinciale afdelingen via een 'projectenpot' worden gefinancierd waarbij het landelijk bestuur de financieringsvoorwaarden vaststelt, deze financiering zal gebeuren ten laste van het deel van de begroting (de resterende 80%) dat toekomt aan de landelijke organisatie.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: niet overnemen

Deze cijfermatige analyse doet geen recht aan de ontwikkelingen binnen de partij waarbij afdelingen en landelijke bureau zij aan zij taken uitvoeren. De aard van veel werkzaamheden wordt steeds digitaler, met alle eisen die daarbij komen kijken, zoals privacy en cybersecurity. Afdelingen worden via de dienstverlening vanuit het landelijk bureau op verschillende terreinen ontzorgd. Zoals onder andere de hosting, beheer, monitoring en support van de websites van bijna alle 380 afdelingen; het beschikbaar stellen van drukwerk- en digitale formats via de ontwerpsservice en het steeds veeleisender beheer van de ledenadministratie. De kosten voor deze posten stijgen over de jaren steeds meer en de inzet ervan komt ten goede aan de gehele partij, ook aan het functioneren van de lokale en provinciale afdelingen. Verschillende evaluatierapporten deden aanbevelingen om digitaler te worden als partij en de commissie Spies stelde onlangs tevreden vast dat dit nu goed op orde is. Een hoger/ vast percentage van de begroting alloceren aan afdelingen maakt dat dit juist weer onder druk komt te staan. Ook heeft de Auditcommissie eerder geconcludeerd dat er binnen de partij veel

plekken zijn waar financiële middelen inactief langdurig geparkeerd staan. Dat is zonde. Talenten, zeker ook financiële, zijn er om ingezet te worden. Dit wordt beoogd met de methodiek van projectenpot: door bepaalde voorwaarden te stellen aan het ontvangen van het geld uit de pot, ontstaat een impuls om activiteiten te organiseren. Daarom is het goed om een deel van de middelen op deze manier te blijven verdelen.

Ter nadere toelichting een cijfermatige analyse:

Het boekjaar 2020 toont verhoogde inkomsten, vooral ook door verhoogde fondsenwerving en door de zogenaamde Jetten-gelden. Zie onderstaand.

	<u>jaarrek. 2020</u>	<u>jaarrek. 2018</u>	<u>verschil</u>	<u>percentage</u>
Bijdragen leden	2.854.342	3.138.572	-284.230	-9,1%
Bijdragen derden	2.431.885	1.626.497	805.388	49,5%
Overige baten	<u>875.669</u>	<u>272.922</u>	602.747	220,8%
	6.161.896	5.037.991	1.123.905	22,3%
Aandeel PA	285.522	405.168	-119.646	-29,5%
Aandeel GA	293.005	424.216	-131.211	-30,9%
Projectenpot	<u>205.000</u>	<u>22.766</u>	182.234	800,5%
	783.527	852.150	-68.623	-8,1%

De extra opbrengsten door de Jetten-gelden worden besteed op basis van het voorstel dat is vastgesteld in het Landelijk Bestuur en is afgestemd met de Verenigingsraad. Het voorstel over 2020 is ook door het congres goedgekeurd. Er zijn afspraken over gemaakt, ook na inwinnen van advies van de Auditcommissie. De afdelingen (PA's en GA's) ontvangen een percentage van de contributie-opbrengsten, zo is dat al heel lang geregeld binnen het CDA. De tabel laat zien dat de bijdragen van de leden met 9,1% zijn gedaald, terwijl de afdracht aan de afdelingen minder zijn gedaald, te weten met 8,1%. De projectenpot telt ook mee in het kader van de afdracht. Met ingang van 2020 is de afdrachtregeling gewijzigd. Dit in het kader van van het project Partijvernieuwing. Daar was de behoefte geformuleerd om niet langer alle afdrachten lumpsum uit te keren, maar 20% daarvan in de vorm van een projectenpot beschikbaar te stellen. Om zo flexibeler te zijn in het mogelijk maken van kansrijke evenementen. Daarbij is het beheer van de provinciale projectenpot inderdaad bij het landelijk neergelegd, maar is het beheer van de gemeentelijke projectenpot bij de provinciale afdelingen neergelegd. In het jaar 2020 is overigens de projectenpot uiteindelijk toch lumpsum uitgekeerd, vanwege het niet door kunnen gaan van veel activiteiten door Covid-19. Voor 2021

is het eerste halfjaar ook alsnog lumpsum uitgekeerd. Het verhogen van de bijdrage aan afdelingen leidt tot verdere bezuinigingen op het landelijk, dat ook in 2022 getroffen zal worden door de daling van de subsidie van BZK als gevolg van de verkiezingsuitslag van dit jaar.

Resolutie: Partijbureau(s) in de regio

Resolutie ingediend door: CDA Dinkelland, Losser, Tubbergen

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het partijbureau veel taken centraal vanuit Den Haag verricht;
- Een steeds kleiner deel van de contributie van leden naar de lokale en provinciale afdelingen gaat.

B. Overweegt dat:

- De verbinding tussen de lokale en provinciale afdelingen en de landelijke partij steeds minder wordt;
- De coronacrisis heeft laten zien dat op afstand goed (digitaal) kan worden samengewerkt;
- Het decentraliseren van taken kan bijdragen aan een betere verbinding tussen de lokale en provinciale afdelingen en de landelijke partij.

C. Spreekt uit dat:

- Provinciale afdelingen een deel van de contributies dienen te krijgen die nu naar het partijbureau gaan en zo in staat moeten worden gesteld om regionale steunpunten te realiseren die landelijke taken kunnen overnemen, zoals de ledenadministratie, scholing, (talent)ontwikkeling en communicatie.
- Een compacter landelijk bureau zich meer kan en moet focussen op haar kerntaken, zoals het Wetenschappelijk Instituut en de landelijke communicatie.
- Er vóór het Voorjaarscongres van 2022 een plan ligt om bovenstaande decentralisatie van taken te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Niet overnemen

De kerntaken van het landelijk bureau zijn ledenadministratie, afdelingencontact, communicatie, bestuursondersteuning en - advisering, opleiding en ontwikkeling, HRM en financiële administratie. Deze taken zijn geclusterd en hier werken ongeveer 30FTE aan, inclusief de ondersteunende medewerkers. Het

Wetenschappelijk Instituut is een onafhankelijk instituut voor het CDA en niet van het CDA, met een eigen bestuur en rechtspersoon.

Via het ledenportaal Dirk hebben secretarissen de gelegenheid om wijzigingen in de ledenadministratie door te voeren. Echter, de centrale ledenadministratie naar de provinciale afdelingen verschuiven gaat zeer ten koste van de efficiëntie van een landelijke organisatie. Dan vindt er een verdeling van 2 FTE (die ook andere taken hebben) over provincies plaats, bestaat het risico dat iedereen de administratie op een eigen manier gaat regelen en bovendien veel meer personen moeten werken in het ledenbeheerssysteem, wat hoge abonnementskosten met zich meebrengt. Ook voor de compliance aan AVG-wetgeving brengt dit extra risico's met zich mee.

Scholing is via het Steenkampinstituut al in samenwerking met provinciale scholingsconsulenten geregeld. Voor HRM/talentontwikkeling is één persoon op het partijbureau verantwoordelijk (terwijl de evaluatiecommissie adviseert om dit uit te bouwen), in samenwerking met provinciale HRM-teams.

Communicatie op provinciaal niveau loopt doorgaans al via de steunpuntmedewerker/bestuursondersteuner die iedere provincie heeft. De communicatie van de provinciale Statenfractie verloopt via de medewerkers die iedere Statenfractie in dienst heeft.

Hoewel begrijpelijk is dat er gekeken wordt naar de mogelijkheid om dichterbij huis alles te organiseren, vindt er op veel terreinen al samenwerking plaats tussen de provinciale afdeling en het landelijk bureau. Daarnaast is het risico groot dat er minder efficiënt gewerkt kan worden door de genoemde zaken per provincie te organiseren. Ook biedt de landelijke organisatie de kans om verschillende personen met verschillende expertises in dienst te hebben, terwijl bij decentrale organisaties van de diensten van het partijbureau veelal taken in één of twee personen geclusterd zullen worden of bij personen met een heel klein contract voor bepaalde professies belegd moeten worden.

Al met al lijkt daarom de decentralisatie van de taken van het bureau minder voordelig, dan het op het eerste gezicht kan lijken.

Resolutie: De basis voor de partij, het CDA, zijn de lokale en regionale afdelingen.

Resolutie ingediend door: Joustra c.s.

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch

A. Constateert dat:

- de partij op dit moment op zoek is naar zichzelf;
- de partij de verbinding lijkt kwijt te raken met de samenleving;
- het gevoel leeft dat lokale en regionale afdelingen onvoldoende worden gehoord en niet altijd worden betrokken bij landelijke besluitvorming;
- als gevolg hiervan er weinig begrip en draagvlak is voor landelijke besluitvorming.

B. Overweegt dat:

- het CDA een partij is die midden in de samenleving hoort te staan en de visie en missie waarvoor wij als CDA staan moet uitdragen;
- adviezen en voorstellen vanuit de lokale en regionale afdelingen de basis zijn voor het landelijke CDA voor het maken van beleid;
- de structuur van de partij zodanig moet ingericht zijn dat alle doelgroepen binnen de samenleving en/of achterban deel uit maken van alle vormen van bestuur en inrichting van de partij.

C. Spreekt uit dat:

- de bovenstaande overwegingen onderdeel zijn in de verwerking van de aanbevelingen uit het Rapport Spies en het Rapport Van Rooy.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Overnemen

De resolutie geeft het positieve signaal af, wat andere resoluties ook doen, dat we als partij meer in gezamenlijkheid moeten werken. Met meer inzet op debat en dialoog, in de partij en daarbuiten. Ook lijkt het te vragen om het beter benutten van de 'voelsprietten' in de samenleving en de expertise die we als partij in huis hebben, zonder voorbij te gaan aan het mandaat dat de Tweede en Eerste Kamerfractie gekregen hebben. Daarnaast lijkt de structuurvraag te wijzen op de noodzaak van diversiteit in alle vormen en in alle geledingen.

Als de resolutie zo gelezen kan worden, kan de resolutie worden overgenomen.

Resolutie: Samen CDA**Resolutie ingediend door: CDA Overijssel, CDA Wierden-Enter**

Het CDA-partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het CDA vandaag op een essentieel kruispunt staat;
- Vele leden bezorgd zijn over de koers en de toekomst van het CDA;
- De afstand tussen het landelijk CDA en de gemeentelijke en provinciale CDA-afdelingen met haar leden groot is;
- Er behoefte is aan een duidelijke inhoudelijke visie en bijbehorend profiel van het CDA;
- De gemeentelijke en provinciale CDA-afdelingen door het hele land dicht bij mensen staan en door hun enorme betrokkenheid beschikken over een schat aan kennis en inzicht;
- Het CDA beschikt over een uniek fijnmazige structuur die enorme kansen biedt;
- De gemeentelijke en provinciale CDA-afdelingen hun kennis, inzicht en kracht in willen zetten voor ons CDA;

B. Overweegt dat:

- Betrokkenheid en inbreng vanuit de gemeentelijke en provinciale afdelingen essentieel is voor de toekomst van een herkenbaar, betrokken en betrouwbaar CDA waar de mens weer centraal staat.

C. Spreekt uit dat:

- Er zo spoedig mogelijk een concreet voorstel ligt waarbij de structurele betrokkenheid van de gemeentelijke en provinciale CDA-afdelingen bij de inhoudelijke koers van de partij wordt gewaarborgd. Dit voorstel dient ter vaststelling voorgelegd te worden aan het CDA-partijcongres in het voorjaar van 2022.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Overnemen.

Het CDA is uniek in de manier van organisatie van onderop. Daar past ook de structurele betrokkenheid bij de inhoudelijke koers bij. Dit is ook de ingeslagen weg, door bijvoorbeeld een participatietraject in het land op te zetten na het

verslag van Richard van Zwol. Met z'n allen hebben we een verantwoordelijkheid om Van Zwol in de praktijk te brengen. Daarmee moeten we aan de slag. Voor het nieuwe bestuur ligt hier een belangrijke taak, in samenspraak met de Verenigingsraad waar de provinciaal voorzitters onderdeel van zijn. Bovendien wordt er al voor de gemeenteraadsverkiezingen een klankbordgroep met een aantal lijsttrekkers uit diverse gemeenten opgezet, dat ondersteunt bij de lokale vertaling van het verslag van Richard van Zwol naar concrete acties. Met name voor het nieuwe landelijk bestuur dat in december wordt gekozen ligt hier ook een verantwoordelijkheid om de structurele betrokkenheid nader uit te werken.

Resolutie: Werken aan een gezonde partijcultuur**Resolutie ingediend door: Van Horck c.s.****Ondersteund door: CDA Zeeland, CDA Zuid-Holland**

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Er door de gebeurtenissen van de afgelopen jaren binnen het CDA een cultuur heeft kunnen ontstaan die op sommige momenten getekend wordt door verdeeldheid en onverdraagzaamheid ten opzichte van andere opvattingen;
- De toenemende polarisatie en de belonings- en afrekencultuur in de samenleving ook de partijcultuur binnen het CDA en andere politieke partijen heeft beïnvloed;
- Integriteitskwesaties, politieke schandalen en conflicten binnen politieke partijen het aanzien en de geloofwaardigheid van de politiek aantasten en daarmee de democratie en politici op alle niveaus schade toedoen.

B. Overweegt dat:

- Een gezonde partijcultuur waarin men op een goede wijze met elkaar omgaat en debatteert, cruciaal is voor het herstel van vertrouwen in politieke partijen;
- Waarden en normen een belangrijk onderdeel vormen van het christendemocratische gedachtegoed en dit dus ook terug hoort te komen in hoe wij met elkaar omgaan binnen onze partij en hoe wij ons naar buiten opstellen.
- Het CDA altijd heeft gestaan voor eenheid in verscheidenheid. Dat pluriformiteit binnen een brede volkspartij juist is wat de christendemocratie onderscheidend maakt;
- Ieder mens hoe verschillend onze meningen ook kunnen zijn, van waarde is en het recht heeft om met respect behandeld te worden en niet politiek te worden afgerekend op zijn/haar opvattingen;
- Het waarderen van verschillen binnen het CDA op basis van de gemeenschappelijke politieke uitgangspunten, juist ook kan bijdragen aan het herstellen en versterken van de onderlinge verbondenheid en eenheid;
- Er door het CDA Limburg een integriteitscommissie is ingesteld waar ook onafhankelijke deskundigen zonder banden met het CDA, zitting in hebben.

- Er binnen het landelijk CDA een Integriteits- en Royementscommissie is ingesteld waar leden zich toe kunnen wenden en het van belang is dat deze commissie ook kan werken met een volwaardige klokkenluidersregeling;

C. Spreekt uit dat:

- De hele partij, alle leden van de top tot aan de basis, zich samen inzetten voor een gezonde partijcultuur waarin ruimte is voor de breedte van opvattingen die passen bij een volkspartij op basis van gedeelde christendemocratische waarden;
- Er binnen een gezonde partijcultuur geen plaats is voor politieke afrekening en beloning, en waarbij integriteit, diversiteit, inclusiviteit en transparantie van grote waarde zijn;
- We elkaar binnen het CDA voortdurend scherp houden op onze gemeenschappelijke waarden, uitgangspunten en drijfveren en van daaruit werken aan hernieuwde eenheid in verscheidenheid;
- Het bestuur opgeroepen wordt om in samenspraak met de Integriteits- en Royementscommissie (IRC) te onderzoeken hoe een klokkenluidersregeling vormgegeven kan worden;
- en vraagt het bestuur tevens te onderzoeken hoe onafhankelijke deskundigen zonder banden met het CDA bij integriteitsvraagstukken het beste ingezet kunnen worden binnen de landelijke IRC;
- Het landelijk bestuur periodiek rapporteert over de voortgang van de door hem genomen initiatieven om de partijcultuur te verbeteren, te beginnen op het partijcongres op 11 december 2021.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Gewijzigd overnemen

De evaluatiecommissie heeft geconstateerd dat het CDA met name van zichzelf heeft verloren. Dat zegt iets over de cultuur. Van harte steun daarom voor de strekking van de resolutie, maar wel met de opmerking dat iedereen bijdraagt aan de cultuur.

In het afgelopen jaar hebben we ook veel van ‘anonieme CDA’ers’ kunnen lezen. Anonieme CDA’ers bestaan niet, iedereen heeft een naam. En ieders mening mag gehoord worden, maar vooral in het gesprek met elkaar en niet via de media. Bij het uiten van meningen hoort ook geen politieke afrekening of consequenties. Het open gesprek voeren is essentieel voor een gezonde cultuur.

Voor zaken die niet openlijk gemeld kunnen worden is er de Integriteits- en Royementscommissie (IRC). Het voorstel om te komen tot bijvoorbeeld een klokkenluidersregeling is een goed punt om aandacht voor te vragen en te

onderzoeken en daarbij ook te betrekken hoe externen van buiten het CDA bij kunnen dragen aan het werk van de IRC.

Bij de laatste uitspraak wordt gevraagd om initiatieven over de voortgang om de partijcultuur te verbeteren. Een cultuur veranderen is allereerst een opdracht aan iedereen in de partij. Een eerste specifieke actie die het overgangsbestuur in wil zetten is dat een Code Goed Bestuur ontwikkeld wordt, conform het advies van de Taskforce Governance, om zo ook de cultuur een positieve *boost* te geven. Hierover zal het congres op de hoogte worden gehouden, waarbij door de tijd heen wordt teruggekoppeld over de voortgang.

Resolutie: Organisatie en koers CDA

Resolutie ingediend door: CDA-Hattem, Oldebroek, Epe, Heerde en Elburg

Het CDA Partijcongres op 11 september bijeen in de Brabant Hallen in 'sHertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Lokale afdelingen zich grote zorgen maken over de organisatie en de koers van het landelijke CDA.
- De toepassing en herkenbaarheid van het christendemocratisch fundament op het spel staat. Neoliberalisme in Nederland te veel invloed krijgt op de samenleving.

B. Overweegt dat:

- Het zo gewaarde beleid op basis van 'Zij aan zij' (CDA heeft goud in handen!) uitdrukkelijk moet worden uitgesproken en gepraktiseerd.
- Het onderzoek van de commissie Spies duidelijk aandacht vraagt voor verbindend leiderschap en onderlinge concurrentie achter ons laat
- Het CDA luistert naar haar provinciale en gemeentelijke afdelingen en hierdoor de mensen in het land vertegenwoordigt. De kernwaarden gaan boven de ambitie om te besturen.

C. Spreekt uit dat:

- Bestuur, fractie en politiek leider reflecteren op de ontstane situatie, benoemen wat er anders moet en een nieuwe strategie met hoofd en hart gaan uitdragen.
- Een voorzitter van de landelijke partij fulltime beschikbaar is om de partij te leiden, te luisteren naar de achterban, deze actief betreft en onderdeel laat zijn van het beleid en deze uitvoert.
- De partijleiding zich tot een uiterst inspant om de ideeën van Pieter Omtzigt te steunen en te praktiseren en zich maximaal inspant om een goede relatie voort te zetten met Pieter Omtzigt, ook indien hij als onafhankelijk Kamerlid doorgaat.
- Een communicatiestrategie ontwikkelt waarbij het CDA de middenpartij is en zijn christendemocratische uitgangspunten centraal staat. Niet rechts, niet links maar vanuit het radicale en krachtige midden; een brede volkspartij. Een weg die leidt naar een hoop- en liefdevolle samenleving.
- De christendemocratische uitgangspunten centraal stelt (o.a Zij aan zij) en deze praktiseert. Verantwoordelijkheid, gerechtigheid, solidariteit en

rentmeesterschap is onze basis. Zie ook Chris van Dam 'Nog steeds niet bij brood alleen'.

- De leden het bestuur, fractie en politiek leider het vertrouwen geven om te werken aan een vernieuwd CDA en hen daarin steunen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Overnemen

De reflectie op de achterliggende tijd vindt plaats op het bijzonder congres en de interim-partijvoorzitter zal op het bijzonder congres ook een aanzet geven hoe de komende tijd te opereren, vanuit onze eigen als partij in het midden en vanuit onze uitgangspunten. Onder andere het gespreks- en dialoogtraject dat volgt op de presentatie van het verslag van rapporteur Richard van Zwol (gepubliceerd op 6 september) is hier onderdeel van.

Een fulltime voorzitter is een voorstel dat ook de Taskforce Governance adviseert, waar brede steun voor is.

De meeste ideeën van Pieter Omtzigt, zoals hij in zijn boek 'Een nieuw sociaal contract' voorstelt, zijn al eerder ingebracht door de Tweede Kamerfractie of onderdeel van het verkiezingsprogramma. Hiermee zijn het ook de ideeën van het CDA, waar de Tweede Kamerfractie zich voor in zal zetten (zie ook de motie ingediend door de Tweede Kamerfractie over 'een nieuw sociaal contract').

Voor de voortzetting van een goede relatie zullen zowel de fractie als de interim-partijvoorzitter zich inzetten. Eerder is al aangegeven dat de communicatielijnen altijd open blijven en zijn.

Resolutie: Oproep tot verzoening, herstel verhoudingen en hereniging

Resolutie ingediend door: Van Horck c.s.

Ondersteund door: CDA Zeeland, CDA Zuid-Holland

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het CDA in 2010 nog 67.592 leden had, en in 2021 nog slechts ca. 37.000 leden;
- Het ledenverlies niet alleen is te verklaren uit vergrijzing en natuurlijk verloop, maar dat een belangrijk deel hun lidmaatschap heeft opgezegd omdat zij zich niet meer thuis voelden bij het CDA;
- Er vanuit de landelijke partij en politieke leiding van het CDA in de afgelopen 10 jaar meer ondernomen had moeten worden om deze vertrokken leden opnieuw voor het CDA te winnen;
- Het Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt, na het uitlekken van zijn memo aan de commissie Spies, zijn lidmaatschap van het CDA heeft opgezegd;
- 342.472 CDA kiezers hun voorkeurstem hebben uitgebracht op Pieter Omtzigt en hij enorm gewaardeerd wordt door CDA-leden;
- Er door het uitlekken van het memo van Pieter Omtzigt aan de commissie Spies, er mensen onnodig gekwetst zijn;
- De verhoudingen tussen Pieter Omtzigt en een deel van de CDA-top in de afgelopen periode ernstig verstoord zijn geraakt;
- Het landelijk bestuur terecht zijn verantwoordelijkheid heeft genomen en is afgetreden om ruimte te geven aan herstel van vertrouwen.

B. Overweegt dat:

- Velen die de afgelopen jaren hun CDA-lidmaatschap hebben opgezegd, zich nog verwant voelen met het christendemocratische gedachtengoed;
- Het belangrijk is om te weten wat de oorzaken zijn dat leden het CDA (hebben) verlaten;
- Pieter Omtzigt zich in de afgelopen jaren heeft bewezen als een zeer waardevol Tweede Kamerlid dat voor velen een voorbeeld is van een (christendemocratische) volksvertegenwoordiger die op een effectieve wijze invulling geeft aan de taak van een parlementariër; het controleren van de regering, het vertegenwoordigen van (kwetsbare) burgers, en het verbeteren van wet- en regelgeving;
- Het lekken van het memo-Omtzigt, schade heeft toebracht: aan Pieter Omtzigt zelf, het vertrouwen in zijn loyaliteit, zijn door ieders gewenste

herstel, zijn collegiale relaties in Den Haag en het respect voor en de goede naam van zijn partij;

- Er in de afgelopen periode zowel van de kant van de partijtop, waaronder Wopke Hoekstra alsook Pieter Omtzigt, fouten zijn gemaakt;
- Volgens het Program van Uitgangspunten mensen een verantwoordelijkheid voor elkaar hebben en daar ook individueel op aanspreekbaar zijn ;
- Verzoening in de betekenis van herstel van verstoorde verhoudingen en verbroken eenheid én het zetten van de eerste stap om daartoe te komen, één van de kernwaarden is uit het christelijk geloof waar het CDA zijn inspiratie uit put.

C. Spreekt uit dat:

- Er door het CDA een gedegen en onafhankelijk onderzoek wordt uitgevoerd naar de beweegredenen van leden die het CDA sinds 2010 hebben verlaten en hoe het CDA voor deze vertrokken leden weer aantrekkelijk gemaakt kan worden om een nieuw lidmaatschap aan te gaan;
- Dat er door leden, politieke vertegenwoordigers en partijtop van het CDA de komende tijd gewerkt dient te worden aan verzoening, herstel van verhoudingen en hereniging met iedereen die het CDA de afgelopen 10 jaar heeft verlaten;
- De partijtop en de Tweede Kamerfractie worden opgeroepen zich de komende tijd in te zetten voor een proces van samenwerking, herstel van relaties en verzoening met Pieter Omtzigt, zonder daarbij van te voren vast te leggen hoe dit in de tijd en in de praktijk vorm gaat krijgen;
- Het CDA congres op 11 december 2021 geïnformeerd wordt over de gemaakte voortgang van de in gang gezette processen op het gebied van samenwerking en verzoening tussen het CDA en Pieter Omtzigt en het uit te voeren onderzoek naar beweegredenen van CDA-leden die sinds 2010 hun lidmaatschap hebben opgezegd.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Het merendeel van het ledenverlies binnen het CDA is nog steeds toe te schrijven aan natuurlijk verloop. Dat laat onverlet dat elke opzegging anderszins er één teveel is. Op basis van de administratie kan tot een redelijk aantal jaren terug gekeken worden welke opzeggedenen dominant waren. Het is in het kader van de AVG niet mogelijk om deze mensen na jaren nog persoonlijk te benaderen voor onderzoek, maar de resultaten van analyse van de bekende motieven kunnen wel gebruikt worden bij het uitrollen van de politieke koers van de partij.

Voor leden die eerder afgehaakt zijn, is de hoop dat het CDA hen weer kan inspireren om terug te komen. AVG-technisch is er echter een beperking om hen allemaal te benaderen. Leden die aangeven vanwege onvrede over de politieke koers op te zeggen, krijgen het aanbod om gebeld te worden door een bestuurs- of Kamerlid, zoals we al lange tijd doen. De interim-voorzitter, de bijzonder adviseur, bestuursleden en andere betrokken leden zijn juist ook in deze tijd aan het investeren in contact met leden die opgezegd hebben of twijfelen over hun lidmaatschap. Dit wordt zeker doorgezet.

Zoals bij resolutie 'Koers en organisatie CDA' van CDA Hattem c.s. ook is aangegeven, zet het CDA zich in voor een goede voortzetting van de relatie met Pieter Omtzigt. Er is voor voor het moment dat Pieter zijn lidmaatschap opzegde en ook daarna goed contact geweest tussen hem en Marnix van Rij. Diepgaande gesprekken zijn gevoerd. De uitkomst is helaas toch dat Pieter Omtzigt zijn lidmaatschap heeft opgezegd op 12 juni jl. De goede contacten zijn altijd gebleven, hoewel minder intensief omdat Pieter Omtzigt ook rust heeft genomen. Het overgangsbestuur wil in de geest van het dictum eerste stappen zetten en zijn best doen om zo te handelen. De communicatielijnen blijven in ieder geval open.

Op het najaarscongres zal in lijn met de aanbevelingen van de commissie Spies verslag worden gedaan van de voortgang van deze processen.

Resolutie: Invulling menselijke maat

Resolutie ingediend door: CDA Overijssel

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. **Constaateert dat:**

- Het CDA bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart jl. een uiterst teleurstellende uitslag heeft gehaald;
- De commissie Spies een evaluatierapportage heeft gehouden;
- Leden en kiezers van het CDA vinden dat het Christendemocratische verhaal niet voldoende tot uitdrukking is en wordt gebracht

B. **Overweegt dat:**

- De menselijke maat in de politiek meer en beter moet worden ingevuld;

C. **Spreekt uit dat:**

- Voor 1 januari 2022 een herkenbaar geluid moet zijn ontwikkeld waar de menselijke maat, een nieuw sociaal contract en een betere transparante overheid centraal moet staan, waar de Tweede Kamerfractie mee aan de slag gaat en dat als leidraad kan worden gebruikt voor de campagne van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

De resolutie roept terecht op tot het brengen van een herkenbaar geluid rond menselijke maat, een nieuw sociaal contract en een betere, transparantere overheid. Door de Tweede Kamerfractie zijn hier moties en amendementen over ingediend en ook in het laatste verkiezingsprogramma zijn hiervoor al veel voorstellen gedaan. Daarnaast heeft de CDA Tweede Kamerfractie een motie ingediend, die aangenomen is, die de regering oproept om 'een nieuw sociaal contract' uit te werken

(<https://www.cda.nl/actueel/nieuws/kuik-nieuw-sociaal-contract-nodig-voor-herstel-van-vertrouwen> en

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2021Z07954&did=2021D17469>). Dit nader uitwerken is een opgave die reeds is ingezet en wordt voortgezet.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen geldt dat iedere lokale afdeling zelf haar inzet en thema's kiest in de campagne, die lokaal goed aansluiten.

Dat past ook bij onze visie dat lokaal gaat over lokaal. Tegelijkertijd is het goed om dit belangrijke thema wat landelijk geagendeerd is, ook te vertalen naar lokaal. De Bestuurdersvereniging pakt dit graag met de indiener op.

Resolutie: Repatriëring IS-vrouwen en kinderen uit Syrië**Resolutie ingediend door: Corten c.s.**

Het CDA partijcongres op 11 september 2021 bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- er nog steeds Nederlandse IS-vrouwen met hun kinderen onder mensonwaardige omstandigheden vastzitten in kampen in noordoost Syrië;
- de VS, de VN, het Europe Parlement, de Europese Raad, de Koerden, de Nederlandse Kinderombudsman en vele humanitaire organisaties al jaren aandringen op repatriëring;
- alle andere Europese landen hiermee al begonnen zijn;
- Nederland het enige land is dat daartoe nog geen aanstalten maakt;
- het CDA zich, samen met VVD, PVV en Forum, nog steeds verzet tegen het terughalen van de vrouwen en kinderen;
- onze partij blijft aandringen op berechting van de vrouwen in de regio terwijl de kans daarop volgens het Ministerie van Buitenlandse Zaken minimaal is;
- terughalen volgens datzelfde ministerie de enige manier is om de vrouwen te berechten;
- terughalen van de vrouwen en kinderen volgens NCTV en AIVD het beste is voor de nationale veiligheid;
- een nog langer verblijf van de kinderen in de kampen zal leiden tot onherstelbare schade aan hun lichamelijke en geestelijke gezondheid;

B. Overweegt dat:

- uit christelijk en humanitair oogpunt het redden van de kinderen prioriteit moet krijgen;
- een snelle repatriëring van de kinderen nodig is om hen nog de kans te geven op een normaal leven;
- terughalen van de kinderen zonder de moeders geen optie is;
- terughalen van de vrouwen de enige manier is om hen te berechten en ieder van hen een gepaste straf op te leggen;

C. Spreekt uit dat:

- het CDA moet kiezen vóór repatriëring van de Nederlandse vrouwen en kinderen uit Syrië;

- er bij de regering op aan moet dringen om in samenwerking met onze buurlanden de vrouwen en kinderen nog voor de komende winter terug te halen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Niet overnemen

Recent is er nog een uitgebreid Tweede Kamerdebat geweest over het terughalen van IS-vrouwen. Daar heeft de CDA-fractie nogmaals aandacht gevraagd voor de echte slachtoffers van de verschrikkingen gepleegd door IS, onder meer de Yezidi's. Dat heeft er voor gezorgd dat Kamerbreed is erkend dat er genocide is gepleegd op de Yezidi's door IS. Alle uitreizigers, ook de vrouwen, die zich hebben aangesloten bij IS zijn medeverantwoordelijk voor de verschrikkingen gepleegd door IS.

Voorop staat dat ISIS-vrouwen berecht moeten worden in de regio, tenzij al eerder straffeloosheid dreigt in NL. Dan geldt in geval van terughalen dat we drie criteria hanteren:

- de veiligheid van de personen die namens NL de operatie uitvoeren
- de diplomatieke betrekkingen met degenen onder wier gezag de kampen staan
- de veiligheid van de betrokkenen zelf bij het uit het gebied leiden van de betreffende personen (vrouwen en/of kinderen).

Voor een beoordeling en optimalisatie van mogelijkheden werkt het kabinet nauw samen met andere landen.

Het CDA zet voorts in op samenwerking bij het terughalen van kinderen. Maar ook daar geldt de hiervoor genoemde drieslag.

Daarnaast is terughalen van IS-vrouwen juist ook niet zonder risico omdat deradicaliseringstrajecten weinig effect lijken te hebben en hier opgelegde straffen vaak laag zijn. Dat terughalen het beste is voor de nationale veiligheid wordt ook niet zo gesteld door AIVD en NCTV. Alle scenario's brengen risico's met zich mee. Vanzelfsprekend moet er oog zijn voor kinderen die op geen enkele manier gekozen hebben voor de situatie waar zij zich in bevinden.

Resolutie : gemeentefinanciën 2022 meer op orde

Resolutie ingediend door: Afdeling Hellendoorn

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. **Constaateert dat:**

- het huidige kabinet voor 2022 het jeugdbudget voor gemeenten heeft verhoogd;
- de financiële positie van gemeenten desondanks nog steeds zorgwekkend is;
- ook provinciale toezichthouders daarover bij herhaling hun zorg hebben geuit;
- het huidige kabinet geen aanvullende voorstellen doet en dat wil overlaten aan formatieoverleg en een nieuw kabinet.

B. **Overweegt dat:**

- het verbeteren van de financiële positie van gemeenten niet kan blijven wachten totdat een nieuw kabinet is aangetreden;
- in 2019 bij resolutie op het CDA-congres is uitgesproken dat vertegenwoordigers van het CDA in gemeenten, kabinet en Kamer zich actief blijven inzetten voor verbetering van de financiële positie van gemeenten
- in het verkiezingsprogramma 2021 van het CDA de verbetering van de gemeentefinanciën nadrukkelijk is opgenomen;
- in 2021 alvast een aantal stappen moeten worden gezet ter verdere invulling daarvan
- deze verbetering kan worden gerealiseerd door oa.
  - a) de opschalingskorting in 2022 te bevriezen zoals ook al in 2020 en 2021 is gedaan en b) in 2022 aan gemeenten middelen beschikbaar stellen ter compensatie van de extra Wmo-kosten (€ 150 mln.), inzet voor Klimaat- en energiebeleid (€ 70 mln.) en Omgevingswet (€ 150 mln.)

C. **Spreekt uit dat:**

- CDA-2^e kamerleden en bewindslieden zich actief inzetten voor de verbetering van de financiële positie van de gemeenten in de Rijksbegroting 2022 en hierbij in overweging nemen de punten zoals hierboven genoemd onder a) en b)

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Resolutie: Open broncode in de overheid**Resolutie ingediend door: CDA Zuid-Holland**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Er veel verwarring is ontstaan over de werking van het stemprogramma voor de lijsttrekkersverkiezing;
- zowel intern als extern onderzoek over het programma zich richtte op de correcte werking van de code;
- zusterpartij CSU op basis van de Christendemocratische idealen open broncode heeft omarmd²;
- Er veel overheidssoftware met publiek geld wordt ontwikkeld.
- De overheid soms zelf niet eens weet welke van haar broncode openbaar is³

B. Overweegt dat:

- Publiek toezicht op het stelsysteem acceptatie van uitslagen bevordert;
- De verwarring van de uitkomst van de lijsttrekkersverkiezing deels te wijten was aan het feit dat zonder broncode het stemprogramma moeilijk uit te leggen was en mogelijke fouten onder de radar konden vliegen;

C. Spreekt uit dat:

- Het CDA een actieve rol oppakt om open broncode in de overheid en haar instanties een standaard te maken;
- De voorkeur te hebben voor het openbaar maken van voor en door de overheid ontwikkelde code, tenzij er zwaarwegende belangen meetellen;
- Het gebruik van open source software en open standaarden te prefereren boven gesloten vormen;
- Het toegankelijk maken van broncode een register op te zetten in de vorm van een versiebeheersysteem.

En gaat over tot de orde van de dag.

---

²<https://fsfe.org/news/2019/news-20191125-01.en.html>

³<https://broncode.org/#wel-openbaar>

Preadvies: Overnemen

De CDA-fractie heeft zich in de afgelopen periode ingezet voor meer transparantie en waar mogelijk gebruiken van open broncode door de overheid. Voor de overheid is nu het uitgangspunt dat software die met publiek geld is ontwikkeld zoveel mogelijk aan de samenleving moet worden teruggegeven. Vorig jaar heeft staatssecretaris Knops een beleidsbrief geschreven met daarin de beleidslijn voor alle ministeries die neerkomt op 'open, tenzij'. Uitzonderingen liggen bijvoorbeeld als open broncode niet in het belang is van de nationale veiligheid. Deze lijn wordt door de CDA-fractie aangemoedigd en daar zal ook in de toekomst op worden ingezet.

Resolutie: CDA-stikstofbeleid.**Resolutie ingediend door: CDA Veendam-Wildervank**

Het CDA-partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- De resolutie “een rechtvaardig stikstofbeleid” is aangenomen op het partijcongres van 9 november 2019. Met de nota “perspectief voor boeren” is die resolutie genegeerd.
- Er in 1984 in NL 2,9 miljoen melkkoeien waren, in 2014 nog 1,5 miljoen.
- In 1990 de gemiddelde stikstofdepositie van ammoniak in Nederland ca. 2200 mol-N/ha/jaar was en in 2018 ca. 1400. Een daling van 60%.
- Dat in Duitsland de grenswaarde van mol depositie 7,4 mol-N/ha/jaar is, in Denemarken 14 en in Nederland is dat 0,5 mol-N/ha/jaar. Dat de Nederlandse norm niet in verhouding staat met omliggende landen.

B. Overweegt dat:

- Dat met zwalkend overheidsbeleid het niet mogelijk is om agrarische bedrijven te moderniseren en bij de tijd te brengen met een optimale stikstofreductie.
- Dat op agrarische gronden topopbrengsten gerealiseerd worden. Door verandering van wetgeving kan gemineraliseerde mest in de juiste verhouding worden toegepast en de hoeveelheid kunstmest worden verminderd.
- Dat het CDA een voorstander is van een verdienmodel voor boeren. Dit zal in beleid moeten worden vormgegeven. Zowel bij inkoop als bij verkoop van de hun producten.
- Dat het CDA voor een ruimhartige compensatie is voor boeren die willen stoppen en voor verlaging van de investeringsopgave voor boeren die door willen gaan. Met de blijvers kunnen we het stikstofprobleem aanpakken. De 15 miljard kunnen dan ook beter aan innovatie voor de blijvers besteed worden.
- Het CDA is voorstander van aankoop van boerenbedrijven nabij gevoelige Natuurgebieden. Een risico is dat de natuurgebieden groter worden en vruchtbare grond voor voedselproductie verloren gaat.

C. Spreekt uit dat:

- Dat er over stikstof in het CDA een discussie komt over de beleidsuitgangspunten die in de tweede kamer en bij de formatie als basis uitgangspunt worden gehanteerd.
- Dat het CDA kiest voor agrarische bedrijven die met innovatie willen voldoen aan het gestelde beleid.
- Dat met aankoop van boerenbedrijven het natuurareaal niet groter wordt. Dat aangekochte gronden worden verkocht voor agrarisch gebruik met uitvoerbare beperkingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Gewijzigd overnemen

Met de indiener is een gewijzigd tekstvoorstel opgesteld. Dat staat hieronder weergegeven. De stemming zal plaatsvinden over onderstaand tekstvoorstel en heeft een positief advies.

C. Spreekt uit dat:

- In de nota “perspectief voor boeren komt de resolutie een rechtvaardig stikstofbeleid volgens de indiener onvoldoende naar voren.
- Dat we de landbouwgrond voor de landbouw willen behouden.
- Dat we de reductie van ammoniakemissie op de bedrijven door innovatie willen ondersteunen.
- Dat we agrarisch landschap en natuurbeheer voor langere termijn met goede vergoeding belangrijk vinden.

Resolutie: “Nederland is zeker nog niet af”**Resolutie ingediend door: CDA Barendrecht**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het klimaat verandert. Deze klimaatsverandering gepaard gaat met een zeespiegelstijging, intensievere regenbuien en meerdere periodes van grote droogte.
- Uit het IPCC⁴ rapport van de VN van 9 augustus 2021 blijkt dat de wereldwijde temperatuur sneller stijgt dan verwacht.
- Het IPCC-rapport van de VN dient als basis voor klimaatbeleid van regeringen wereldwijd.

B. Overweegt dat:

- De genoemde gevolgen van klimaatsverandering van grote invloed zijn op de woon – en leefomstandigheden en infrastructuur in Nederland.
- Maatregelen als gevolg van de klimaatsverandering regionaal sterk kunnen verschillen.
- De huidige maatregelen onvoldoende zijn¹. Er drastische en grootschalige maatregelen nodig zullen zijn om de gevolgen van de klimaatsverandering voor Nederland te kunnen beheersen.

C. Spreekt uit dat:

- Het is van groot belang dat de Tweede Kamerfractie van het CDA bij het kabinet erop aandringt om na te denken over de gevolgen van deze klimaatverandering en waar dat nodig is met urgentie de bijbehorende grootschalige plannen ontwikkelt.
- Nederland zich vanwege klimaatverandering aanpast aan de te verwachten zeespiegelstijging, de grotere periodes van extreme droogte en intensievere regenbuien, met inachtneming van de verschillende lokale omstandigheden.
- Nederland is zeker nog niet af

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

---

⁴ <https://klimaatadaptatienederland.nl/actueel/actueel/nieuws/2021/nieuw-ipcc-rapport/>

Resolutie: Rentmeesterschap! Het realiseren van de klimaatdoelstellingen voor 2030 wordt voor het CDA een topprioriteit!

Resolutie ingediend door: CDA Fryslân

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Er een wereldwijde klimaatcrisis bestaat (zie ook het IPCC rapport van augustus jl.)
- De leefbaarheid van onze kinderen en kleinkinderen wordt door de klimaatcrisis negatief beïnvloed.
- Vele burgers, en vooral ook jonge mensen, in NL erg ongerust zijn over de klimaatcrisis en zij verwachten meer concrete acties van de politiek.
- Het CDA al jaren worstelt met een onduidelijk programma qua heldere prioriteiten (Gevolg: electoraal neerwaarts)
- Dat het CDA jaren heeft beloofd om prioriteit te geven aan Rentmeesterschap (de christelijke wortels van het CDA) en “Een land doorgeven waar je zelf graag zou willen wonen”.

B. Overweegt dat:

- Het roer qua beleid en bestuur om moet met focus op het halen van de klimaatdoelstellingen. Zowel voor de overheden als voor het CDA.
- Ik al jaren lid ben van het CDA en nu voor de eerste keer een resolutie indien. Ik voel de urgentie van de crisis in het CDA en de klimaatcrisis voor onze kinderen en kleinkinderen.

C. Spreekt uit dat:

- Het CDA duidelijk verantwoordelijkheid neemt ten aanzien van de urgente klimaatcrisis.
- Het halen van klimaatdoelstellingen vraagt om meer bestuurlijke invloed. Denk bijvoorbeeld aan een Klimaat-minister en Klimaat-gedeputeerden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Resolutie: Ratificeren onderhandelde regeerakkoord (kabinetsdeelname)

Resolutie ingediend door: CDA Dinkelland, Losser, Tubbergen

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het CDA 4 zetels heeft verloren bij de verkiezingen van maart 2021;
- In de peilingen d.d. 22 augustus 2021 daarbovenop een verlies van 9 zetels wordt gemeld;
- Er verdeeldheid is onder de leden of het CDA wel of niet deel moet nemen aan een nieuw kabinet.

B. Overweegt dat:

- Het onwenselijk is om deel te nemen aan een kabinet als onze CDA idealen en standpunten daarin onvoldoende ruimte krijgen;
- Het wenselijk is dat de leden rechtstreeks kunnen uitspreken of zij zich voldoende kunnen vinden in een eventueel regeerakkoord.

C. Spreekt uit dat:

- Alvorens het CDA deelneemt aan een kabinet de CDA-leden het onderhandelde regeerakkoord moeten ratificeren.

En gaat over tot de orde van de dag

Preadvies: Gewijzigd overnemen

Het is niet mogelijk om Kamerleden op voorhand te binden aan uitspraken van een CDA-congres. Kamerleden stemmen immers (GW art. 67, derde lid) zonder last. Zeker in het licht van de discussie in het afgelopen jaar over de bestuurscultuur en de grondwettelijke positie van Kamerleden, is het goed hier zuiver in te blijven.

Dit laat onverlet dat signalen uit de achterban (zie ook andere resoluties tijdens dit congres) uiterst serieus worden genomen. Het verkiezingsprogramma en het program van uitgangspunten zijn de leidraad voor de fractie, aangevuld met stukken als Zij aan Zij van het Wetenschappelijk Instituut. Hierop mag de Tweede Kamerfractie worden aangesproken en zal zij een toelichting geven hoe dit herkenbaar is. Voorstel voor gewijzigd overnemen: **Bij een eventuele deelname van het CDA aan een kabinet, zal de CDA-fractie toelichting geven op het behaalde onderhandelingsresultaat.** Alvorens het CDA deelneemt aan een kabinet de CDA-leden het onderhandelde regeerakkoord moeten ratificeren.

Resolutie: Niet regeren als wij onder het leenstelsel moeten studeren.**Resolutie ingediend door: CDJA**

De Algemene Ledenvergadering van het CDA, bijeen op 11/09/2021 te 's-Hertogenbosch,

A. Constaterende dat:

- Het leenstelsel in 2015 is ingevoerd ter vervanging van de basisbeurs naar een plan van VVD, PvdA, GroenLinks en D66;
- Uit cijfers van het CBS blijkt dat in 2019 ruim 1,4 miljoen studenten een studieschuld hebben;
- De gemiddelde studieschuld op dit moment 13.700 euro bedraagt;
- Er op het partijcongres van 2019 een resolutie is aangenomen waarin het CDA wordt opgedragen om altijd voor de terugkomst van de basisbeurs te blijven strijden;
- Het CDA altijd tegenstander van het leenstelsel is geweest en dit ook nadrukkelijk heeft laten blijken tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021.

B. Overwegende dat:

- De overheid vanuit het CDA uitgangspunt 'solidariteit' zorgt voor een basis van sociale zekerheid: voor iedereen is er goed en betaalbaar onderwijs;
- Het sociale leenstelsel er voor heeft gezorgd dat er een kloof is ontstaan tussen arm en rijk als het gaat om wel of niet doorstuderen of de hoogte van een studieschuld;
- Het sociale leenstelsel niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd;
- Veel jongeren nu dankzij dit mislukte project met een torenhoge studieschuld opgescheept zitten waardoor zij onder andere minder snel aan een betaalbaar huis kunnen komen;
- Het leenstelsel zorgt voor een valse start aan het begin van je carrière en het aan de overheid is om dit probleem op te lossen.
- Het leenstelsel ervoor zorgt dat het hebben van een schuld door de overheid al op jonge leeftijd genormaliseerd wordt.

C. Spreekt uit dat:

- Het afschaffen van het leenstelsel vanaf heden een breekpunt is voor het CDA tijdens de coalitieonderhandelingen waar het CDA mogelijk bij aanschuift;

- Het CDA niet in een coalitie stapt waar de afschaffing van het leenstelsel en compensatie voor de pechgeneratie niet in het regeerakkoord geregeld is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Gewijzigd overnemen

Het CDA is voorstander van de basisbeurs en ook al sinds de afschaffing van de basisbeurs tegen het leenstelsel. Zo heeft de fractie dat ook altijd uitgedragen. Gelukkig zijn veel andere politieke partijen ook in gaan zien dat studenten met enorme schulden worden opgezadeld en dit behoorlijke gevolgen heeft. Vanzelfsprekend zullen we tijdens de eventuele formatie ons hard maken om, zoals in ons verkiezingsprogramma staat, de basisbeurs weer terug in te voeren. Het CDA gaat van nature echter niet een formatie in met breekpunten, net zoals we dat van andere partijen niet accepteren.

Voorstel voor gewijzigd overnemen:

- Het afschaffen van het leenstelsel een zeer belangrijk punt is voor het CDA tijdens de coalitieonderhandelingen waar het CDA mogelijk bij aanschuift;
- Het CDA tot inzet heeft dat het, indien het in een coalitie stapt, de afschaffing van het leenstelsel en compensatie voor de pechgeneratie in het regeerakkoord is geregeld.

Resolutie: Een waarde(n)vol leven**Resolutie ingediend door: Van Voorden c.s.**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Er tijdens de coalitievorming druk op het CDA wordt uitgeoefend om deel te nemen aan een progressief-liberaal kabinet waarbij eerder door de fractieleider van D66 is aangegeven dat 'er een absolute zekerheid is dat de Voltooi Leven-wet in de volgende regeerperiode kan worden afgerond'⁵;
- In het beginselprogramma van het CDA (pagina 18), het program van uitgangspunten (pagina 16), het rapport Zij aan Zij (pagina 42) en het verkiezingsprogramma (pagina 19 en 20) helder naar voren komt dat de waarde van het leven voor alle generaties een essentieel element is van het DNA van onze partij;
- Dat de commissie Spies heeft geconstateerd dat volgens de leden de kernwaarden en het gedachtegoed van het CDA onvoldoende zichtbaar zijn (pagina 41);
- Buiten het CDA, zowel commissie-Schnabel als de artsenfederatie KNMG geen voorstander zijn van de Voltooid Leven-wet.

B. Overweegt dat:

- Het CDA op dit thema niet een defensieve inzet moet plegen, maar offensief dit naar voren moet brengen in haar dagelijkse politieke handelen. Het CDA kan dan ook geen compromissen sluiten op het thema 'voltooid leven' die indruisen tegen de beginselen van de partij;
- Het CDA ervoor dient te waken dat een partij die hoog opgeeft van compromissen en consensus dergelijke fundamentele vraagstukken over leven en dood, waarover de samenleving nog altijd diepgaand verdeeld is via een 'vrije kwestie' over te laten aan een rauwe vorm van meerderheidspolitiek.

C. Spreekt uit dat:

- Het staande beleid van demissionair minister van Volksgezondheid H.M. De Jonge om geen wetswijziging na te streven, maar om het probleem door middel van allerlei waardevolle initiatieven gericht op het waardig ouder

---

⁵ <https://relevant.nvwe.nl/relevant-2021-1/sigrid-kaag/>

worden en tegen eenzaamheid het probleem te verminderen continuering verdient;

- De invoering van een 'voltooid leven-wet' onverenigbaar is met dit beleid en met de grondbeginselen van het CDA;
- Een appèl gedaan wordt op alle vertegenwoordigers van het CDA in Staten-Generaal en regering om (nu en in de toekomst) er alles aan te doen om dergelijke vraagstukken over leven en dood, waarover de samenleving nog diepgaand is verdeeld, niet aan een 'vrije kwestie' over te laten;
- Een appèl gedaan wordt op alle vertegenwoordigers van het CDA in Staten-Generaal en regering om (nu en in de toekomst) niet mee te werken aan invoering van een dergelijke wet;
- De fractie, in samenwerking met het Wetenschappelijk Instituut, het voortouw neemt bij het voeren van een breder gesprek binnen de partij over medisch-ethische thema's en maatschappelijke thema's om te komen tot standpunten voor de dagelijkse politiek die voortkomen uit ons christendemocratische gedachtegoed.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Als kanttekening bij de resolutie moet wel opgemerkt worden dat een stemming over medisch-ethische kwesties in beginsel altijd een vrije kwestie is. Aan onderhandelaars van alle partijen moet ruimte geboden worden om hier gezien alle discussies in de samenleving en partij, zeer prudent mee om te gaan. Dat laat onverlet dat sommige onderwerpen zwaarder wegen dan andere, de Voltooid leven-wet is daar een ultiem voorbeeld van.

Uiteraard blijft - los van bovenstaande - het maatschappelijk gesprek over dit wezenlijke onderwerp zeer nodig.

Resolutie: Koersvast en herkenbaar

Resolutie ingediend door: CDA Fryslân

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. **Constaateert dat:**

- Uit het rapport van de cie.-Spies blijkt dat de top van het CDA (lijsttrekker, fractiebestuur, partijbestuur en bewindslieden) niet bij machte is geweest om de christendemocratische beginselen eenduidig over het voetlicht te brengen voor en tijdens de campagne TK 2021. Partijbeginselen werden gebrekkig uitgedragen. Sociale en maatschappelijke thema's bleken ondergeschikt aan economisch vooruitgangdenken. De integriteit en soliditeit van de partij zijn ondermijnd door groepsvorming, persoonlijke campagnes en losse plannen zonder draagvlak. Alles wijst er op dat het CDA beginselprogramma en de meest actuele duiding daarvan in het rapport 'Zij aan Zij' onvoldoende is verinnerlijkt bij de partijtop. Hierdoor zijn leden en kiezers vervreemd.

B. **Overweegt dat:**

- Om de missie en identiteit van de partij te benadrukken spreekt het congres uit:
  - Dat het CDA vanuit zijn christelijk sociale denken een samenbindende partij is die een dam opwerpt tegen de snel groeiende sociale ongelijkheid qua inkomen, bezit, huisvesting en digitale vaardigheden/geletterdheid.
  - Dat het CDA de onmacht van gewone burgers ter harte neemt en burgers, boeren en gewone ondernemers net zoveel stem geeft als pressiegroepen die het publieke debat beheersen.
  - Dat het CDA een goed evenwicht bewaart tussen bestaans- en voedselzekerheid, bestrijding van armoede en het behoud van landschaps- en biodiversiteit.
  - Dat het CDA afstand neemt van het individualistisch elitair liberaal denken dat de Haagse politiek domineert. Tegenover fiscaal individualisme, staat het CDA voor gezinsondersteunende fiscaliteit. Tegenover liberaal drugsbeleid waar kwetsbare jongeren onder lijden, staat beëindiging gedoogbeleid en goede jeugdzorg. Tegenover wetsvoorstellen hulp te mogen bieden aan mensen die hun leven willen beëindigen zonder ernstige ziekte, staat het CDA voor een overheid die zinvol waardig leven voor alle ouderen mogelijk maakt.

C. Spreekt uit dat:

- Om dit te bereiken draagt het congres het bestuur op om:
  - Geen nieuwe discussies over grondslagen, ineenschuiven van plannen en rapporten of modernisering van de partij te beginnen, maar de juiste mensen bij de levende beginselen te zoeken, zodat de boodschap van de partij helder wordt gecommuniceerd.
  - Voor het nieuwe landelijke bestuur en vrijkomende sleutelposities in de partij mensen te kiezen, die voluit leven en politiek willen bedrijven op basis van het christelijk sociale denken. Het nieuwe partijbestuur moet divers zijn in educatiegraad, beroepsgroep, kerkelijke achtergrond en randstad/regio.
  - Bij nieuwe verkiezingen de lijsttrekker voor te dragen op basis van het verkiezingsprogramma en niet andersom. Bij een leiderschapswissel is het programma leidend.
  - De verenigingsraad een wisselend comité te laten samenstellen die halfjaarlijks het politieke handelen van het CDA in kabinet en Staten-Generaal bespreekt met het oog op de mate waarin de christendemocratische beginselen door hen zijn vertegenwoordigd en concreet zijn omgezet in beleid en zo de identiteit van de partij weerspiegelen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Niet overnemen

De concept-profielen voor de vacatures van het nieuwe bestuur zijn voorgelegd aan alle leden. Dat geldt eveneens voor het profiel van de nieuwe partijvoorzitter. Op deze concept-profielen is aan alle leden input gevraagd, wat heeft geleid tot definitieve profielen. De vacatures zijn inmiddels opengesteld. Op de vacatures kan gesolliciteerd worden tot 24 september, 12 uur. Een commissie van diverse leden voert met de sollicitanten gesprekken en adviseert het partijbestuur daarover. Vervolgens volgen voordrachten voor de verschillende vacatures, door middel van besluitvorming in het partijbestuur op 15 oktober. In de profielen is opgenomen dat de personen betrokken, integere en authentieke christendemocraten zijn.

De betrokkenheid van een lijsttrekker bij het opstellen van het verkiezingsprogramma krijgt vorm in de rol van adviseur van de programmacommissie. Het betrekken van de lijsttrekker bij het verkiezingsprogramma is belangrijk om het programma de lijsttrekker te laten passen als een jas. Dit adviseert ook de evaluatiecommissie.

Een wisselend comité om de christendemocratische beginselen en de wijze waarop deze omgezet zijn naar beleid te bespreken met de volksvertegenwoordigers en mogelijke bewindspersonen lijkt niet passend voor de noodzaak om als CDA een helder verhaal te hebben. Belangrijker is om door het handelen van volksvertegenwoordigers te laten zien dat zij christendemocraten zijn. Op de congressen licht de politiek leider/Tweede Kamerfractie het beleid toe, zodat de leden daar ook bij betrokken zijn.

Het verkiezingsprogramma, dat vastgesteld is door de leden, vormt de brede basis om uit te putten voor het bedrijven van politiek op inhoud. Daarnaast wordt in de komende maanden een participatietraject voor leden vormgegeven naar aanleiding van het verslag van rapporteur Richard van Zwol. Dat betekent dat er juist over inhoud wordt gesproken in de partij, waar de beelddraggers in de Tweede Kamerfractie mede vorm aan geven.

Daarnaast zet het overgangsbestuur zich in om te zorgen voor een goede overdracht aan het nieuwe bestuur, neemt ze de aanbevelingen van de evaluatiecommissie en de Taskforce Governance ter hand en vallen grondslagendiscussies en nieuwe moderniseringsbewegingen niet binnen de taakopvattingen van het overgangsbestuur.

Resolutie: Visie voor de volgende generatie.

Resolutie ingediend door: CDJA

De Algemene Ledenvergadering van het CDA, bijeen op 11/09/2021 te 's-Hertogenbosch,

A. Constaterende dat:

- De commissie Spies constateert dat een herkenbaar inhoudelijk christendemocratisch verhaal cruciaal is voor een succesvolle campagne;
- Net als de Commissies Frissen en Rombouts, ook de commissie Spies van mening is dat het belangrijk is om als CDA in te zetten op thema's die aansluiten bij de zorgen en wensen van de kiezers; specifiek ten aanzien van thema's die relevant zijn voor jongeren.

B. Overwegende dat:

- Het essentieel dat de partij op een aantal thema's vindt issue owner wordt;
- Het CDA misschien wel het beste en meest realistische programma heeft voor jongeren op cruciale thema's als wonen, onderwijs en klimaat;
- We er de afgelopen jaren niet voldoende in geslaagd zijn om deze thema's op een aantrekkelijke manier over te brengen op de volgende generatie.

C. Spreekt uit dat:

- De algemene ledenvergadering de Kamerfractie vraagt om in samenwerking met het WI, CDJA en andere betrokken organisaties visiestukken te gaan uitwerken op wonen, klimaat, onderwijs, arbeidsmarkt en andere thema's die relevant zijn voor jongeren om zo de partij weer aantrekkelijk te maken voor de volgende generatie.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Overnemen

Het rapport van de rapporteur Richard van Zwol is gepresenteerd. Dit geeft bouwstenen voor een agenda voor de partij. Dit vraagt ook om het kiezen van thema's. Het uitwerken van visiestukken door de Tweede Kamerfractie in samenwerking met het WI en andere partners past in de strategie van de Tweede Kamerfractie. Dit draagt bij aan het eigen verhaal van het CDA, waarmee we als partij wervend zijn richting kiezers. Met aandacht voor jongeren, maar ook voor andere groepen. Als de uitspraak zo gelezen kan worden, kan de resolutie worden overgenomen.

Resolutie: waardering voor het werk van interim voorzitter Van Rij**Resolutie ingediend door: Jonkers c.s.****Ondersteund door: CDA Fryslân**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- De commissies Spies en Van Rooy waardevolle onderzoeken en aanbevelingen hebben gedaan
- De rapporten van de commissies laten zien dat er intern zeer veel werk te doen is
- De interim voorzitter Van Rij de vereniging met kunde en compassie bestuurt

B. Overweegt dat:

- Er veel waardering en steun is voor het werk van interim voorzitter Van Rij;

C. Spreekt uit dat:

- De interim voorzitter Van Rij zijn werk zo goed doet dat dit waardering en steun verdient om op volle kracht door te gaan met zijn werk;

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: geen

Resolutie: Oproep tot herkenbare christendemocratische politiek

Resolutie ingediend door: Van Horck c.s.

Ondersteund door: CDA Zeeland, CDA Zuid-Holland

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- De Commissie Spies heeft gesteld dat er onvoldoende geïnvesteerd is in een hecht team dat eenheid en enthousiasme uitdraagt en zij oproept om te bouwen vanuit de inhoud aan de vernieuwing en het fundament van ons politieke handelen;
- De afgelopen tien jaar binnen politieke partijen, waaronder het CDA, kiezersonderzoeken steeds belangrijker zijn geworden voor politieke standpuntbepaling en politiek handelen met als primaire doel specifieke kiezersgroepen aan te spreken en daarmee verkiezingen te winnen;
- Er onder steeds meer CDA-leden aan de basis vragen zijn gerezen over de politieke koers van de partij;
- Er door het CDA in de afgelopen tien jaar veel verkiezingen zijn verloren en veel CDA'ers hun lidmaatschap hebben opgezegd;
- Er op dit moment wordt gewerkt aan een inhoudelijke verdieping van de CDA-standpunten onder leiding van Richard van Zwol op basis van het laatste landelijke verkiezingsprogramma, het Nieuw sociaal contract van Pieter Omtzigt, de New Deal en het rapport Zij aan Zij;

B. Overweegt dat:

- Het CDA een waardegedreven politieke beweging is waarbij inhoudelijke overwegingen en overtuiging de basis vormen voor de politieke standpuntbepaling en het politieke handelen, en niet kiezersonderzoeken;
- Het CDA is als een huis met vele kamers waarbij er ruimte is voor verschillende accenten, verenigd onder één gedeeld dak en er dus ruimte is voor eenheid in verscheidenheid;
- Het CDA met het sociaal contract, zijn verkiezingsprogramma en het rapport Zij aan Zij een uitstekende basis heeft om met overtuiging, vertrouwen en lef de urgente maatschappelijke uitdagingen aan te gaan.
- Een sterk WI van belang is voor een gezond CDA.
- Er veel waardering is voor de recent gepresenteerde CDA Landbouwvisie die een goed voorbeeld is van een vooruitstrevende en concrete visie die

tot stand gekomen is door intensief debat met de sector zélf en een goede samenwerking tussen de CDA Tweede Kamerfractie en het WI;

- Er binnen de partij behoefte bestaat aan meer van dit soort inhoudelijke, proactieve en politiek scherpe initiatieven vanuit Tweede Kamerfractie en het WI.

C. Spreekt uit dat:

- Het CDA en zijn politieke vertegenwoordigers de christendemocratische kernwaarden niet alleen verankeren in politieke rapporten, maar ook tastbaar maken in het dagelijkse handelen van CDA-politici, bestuurders en leden. Daarbij zijn kiezersonderzoeken alleen ondersteunend en nooit leidend;
- Het WI versterkt wordt, waarbij o.a. gebruik gemaakt zou kunnen worden van de “Jettengelden”;
- De Tweede Kamerfractie in samenwerking met het WI en in dialoog met de samenleving meer en politiek scherpere en proactieve visiestukken uitwerkt zoals de landbouwvisie van Derk Boswijk waarbij nadrukkelijk gebruik gemaakt wordt van het visiestuk Zij aan Zij (naast het verkiezingsprogramma en het sociaal contract);
- Bij de uitwerking van het verhaal van Van Zwol er, mede met het oog op de aankomende gemeenteraadsverkiezingen, een uitvoeringsagenda wordt opgesteld in samenspraak met de Tweede Kamerfractie, het WI en enkele lokale CDA-bestuurders;
- Het Landelijk Bestuur het congres voor 11 december 2021 informeert over de concrete invulling van de bovengenoemde acties;

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: overnemen

Op de meeste onderdelen van de resolutie is reeds bij andere preadviezen ingegaan. Daarin is ook aangegeven hoe gewerkt wordt aan het CDA-verhaal. Tijdens het plenaire deel van het bijzonder congres van 10 en 11 september wordt bovendien het participatietraject geschetst voor de komende periode rondom het verslag van rapporteur Richard van Zwol.

De financiële versterking van het WI wordt ingezet, maar ook meegenomen in de totale heroriëntatie op de taken en daarmee samenhangend de begroting.

Resolutie: “In denken en doen samenwerken aan en in het CDA”

Resolutie ingediend door: CDA Utrecht (provincie)

Het CDA partijcongres op 11 september 2021, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- de evaluatiecommissie Spies geconcludeerd heeft dat het CDA bij de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart 2021 “van zichzelf heeft verloren” door: onvoldoende eenheid en leiding, onvoldoende focus op ons inhoudelijke verhaal en we onvoldoende onze kiezers (alle generaties en zowel in Randstad als Regio) hebben aangesproken. Daarmee is de essentie van de problemen in ons CDA weergegeven;
- het Landelijke Bestuur op 10 juli 2021 zijn verantwoordelijkheid heeft genomen richting iedereen in de vereniging door af te treden;
- de taskforce ‘Governance’ onder leiding van Van Rooy een voorstel heeft gedaan om de bestuurlijke en inhoudelijke structuren te verstevigen en daarmee bij te dragen aan een vitale politieke vereniging;
- de commissie Van Zwol een integrale agenda voor het CDA uitwerkt, onder meer gebaseerd op de maatschappijvisie “Zij-aan-Zij”, Verkiezingsprogramma 2021 en gedachtenlijnen uit recente boeken (o.a. “Een nieuw sociaal contract”) en dus vanuit het Christendemocratische denken, de coöperatieve samenleving;
- dat op vele plekken in ons land CDA'ers een bijdrage leveren en willen leveren aan een dienstbaar bestuur voor inwoners en een betere en sterkere samenleving.

B. Overweegt dat:

- met alleen terugblikken we onze “Zij-aan-Zij” maatschappijvisie geen stap dichterbij brengen en dat de daadwerkelijke, integrale uitvoering van de aanbevelingen van de commissies Spies en Van Rooy urgent is;
- we de grote betrokkenheid en energie bij CDA-ers moeten richten op de doorontwikkeling van ons verhaal voor Nederland en dat we dit verhaal eendrachtig om moeten zetten in daden. Lokaal, provinciaal, nationaal en op Europees niveau;
- zeker ook de lokale overheid als (eerste) overheid voor mensen wezenlijk is en dat de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 belangrijk zijn voor het CDA;
- het van belang is dat we als leden van het CDA nu de handen ineen slaan vanuit onze gemeenschappelijke basis (rentmeesterschap, gespreide

verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid en solidariteit) en ons te richten op dat wat ons bindt;

- de lokale en provinciale afdelingen (alsmede de netwerken) steun en aandacht krijgen bij het uitvoeren van de kerntaken, het vertegenwoordigen en besturen voor inwoners van hun gemeenten, provincies en waterschappen.

C. Spreekt uit dat:

- we de blik samen naar voren richten, waarbij onze volksvertegenwoordigers en bestuurders een voorbeeldfunctie hebben als het gaat om een constructieve houding en samenwerkingsgericht gedrag in onze vereniging;
- we onze uitvoeringskracht versterken door de aanbevelingen van de commissies Spies en Van Rooy uit te voeren. We het nieuwe dagelijkse bestuur verzoeken de voortgang hiervan te monitoren in een (half)jaarlijks uitvoeringsprogramma;
- de vereniging, afdelingen en netwerken, samen met het Wetenschappelijke Instituut, meer structurele verantwoordelijkheid nemen voor de inhoudelijke en concrete doorvertaling van onze maatschappijvisie. We daarvoor ook een “aanjaagfunctie” inrichten in het nieuwe dagelijkse bestuur. Deze “aanjaagfunctie” wordt vormgegeven door een actieve dialoog met CDA-leden;
- we als CDA leren van de afgelopen periode én we samen, bezielde door onze uitgangspunten, de schouders eronder zetten. En zo, met oog voor de menselijke maat, kiezers met een aansprekend inhoudelijk verhaal weten te overtuigen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: Overnemen.

De uitspraken zijn in lijn met andere resoluties en raken de kern van de opdracht voor de partij: in gezamenlijkheid en vol overtuiging een helder CDA-verhaal als partij maken, operationaliseren, concretiseren en uitdragen. De samenwerking daarin met alle geledingen is essentieel.

De aanbeveling van de evaluatiecommissie Spies is eveneens om te werken aan een jaarlijks uitvoeringsprogramma en daar verantwoording aan de leden over af te leggen, waar de verschillende vragen rond rapportage of verantwoording in meegenomen kunnen worden. Dit zorgt voor heldere en afgebakende terugkoppeling over de voortgang van de werkzaamheden en opdrachten van het bestuur. Deze aanbeveling uit het evaluatierapport is overgenomen en in lijn met deze resolutie.

Verder is aan de leden gevraagd feedback te geven op de concept-profielen voor de partijvoorzitter en nieuwe bestuursleden voor het Landelijk Bestuur. Daarin is onder meer in het profiel van de partijvoorzitter opgenomen dat onder haar of zijn verantwoordelijkheid leiding wordt geven aan de strategische koersbepaling voor het komende decennium, in lijn met het Program van Uitgangspunten, 'Zij aan zij' en het verkiezingsprogramma. Ook staat opgenomen dat zij/hij een aanjager is van het permanent inhoudelijk debat in de partij. Als de aanjaagfunctie zo mag worden geïnterpreteerd, dan is deze in de persoon van de partijvoorzitter belegd. Het profiel voor de voorzitter en de overige leden van het nieuw te kiezen landelijk bestuur is inmiddels definitief en de sollicitatieprocedure is geopend.

Resolutie: Eensgezind voorwaarts**Resolutie ingediend door: De Wit c.s.**

Het CDA partijcongres op 11 september, bijeen te 's-Hertogenbosch,

A. Constateert dat:

- Het CDA een turbulente periode heeft doorgemaakt waarbij onnodige fouten hebben geleid tot teleurstelling onder de leden;
- achtereenvolgens de partijvoorzitter en het dagelijks bestuur kort na de verkiezingen hun verantwoordelijkheid hebben genomen door af te treden;
- er met het visiedocument "*Zij aan zij; Toekomstperspectief voor Nederland in 2030*", het rapport van de commissie Spies "*Zij aan zij, werken aan herstel*", het rapport van de Taskforce Governance en het verslag van Richard van Zwol dat binnenkort verschijnt, handvatten (zullen) worden aangereikt om te bouwen aan een sterke en succesvolle christendemocratische volkspartij;
- strubbelingen ervoor zorgen dat onze leden (die met hart en ziel bezig zijn met de voorbereidingen op de gemeenteraadsverkiezingen) in een lastige positie worden gebracht.

B. Overweegt dat:

- het CDA een volkspartij is met herkenbare en breed gedragen uitgangspunten: rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid en solidariteit;
- de partij gebaat is bij rust en de gelegenheid moet krijgen om samen met de leden aan de slag te gaan met de aanbevelingen uit bovengenoemde rapporten;
- alle leden voldoende ruimte moeten krijgen om daaraan hun bijdrage te leveren;
- we als middenpartij het meeste kunnen bereiken met een constructief kritische en open houding, waarbij we ons richten op alles wat ons bindt;

C. Spreekt uit dat:

- en roept alle leden op om van nu af aan op eensgezinde wijze voorwaarts te gaan, om vanuit de kracht, kennis, kunde en gedeelde waarden in onze partij, ons met hart en ziel in te zetten voor het succesvolle behoud en de groei van de christendemocratie in Nederland die ons allen dierbaar is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Preadvies: geen, aangezien dit een oproep is aan alle leden.